

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему: **«ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО
ВПРОВАДЖЕННЯ ІГРОВИХ ТА ДІЯЛЬНІСНИХ МЕТОДІВ З ДІТЬМИ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0120-з
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»
Г. В. Чорна

Керівник: доцент кафедри дошкільної та початкової
освіти, к. пед. н. _____ Г.З Скірко

Рецензент: доцент кафедри дошкільної та початкової
освіти, доцент, к.пед.н. _____ А.Ф. Курінна

Запоріжжя
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології
Кафедра дошкільної та початкової освіти
Рівень вищої освіти магістерський
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Чорній Ганні Володимирівні

- 1. Тема роботи:** «Підготовка майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку»
керівник роботи Скірко Ганна Захарівна, кандидат педагогічних наук
затверджені наказом ЗНУ від 14 липня 2021 р. № 1031-с
- 2. Строк подання студентом роботи:** 23 листопада 2021 р.
- 3. Вихідні дані до роботи:** матеріали педагогічної діяльності
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити):** проаналізувати стан актуальності проблеми формування готовності майбутніх вихователів до впровадження ігрових методів з дітьми дошкільного віку, особливості ігрових методів з дошкільниками та ігрової діяльності, стан сформованості готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками; визначити показники сформованості готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.
- 5. Перелік графічного матеріалу:** 10 таблиць, 5 рисунків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Скірко Г. З.	02.10.20 р.	02.10.20 р.
Розділ 1	Скірко Г. З.	04.11.20 р.	04.11.20 р.
Розділ 2	Скірко Г. З.	23.03.21 р.	23.03.21 р.
Висновки	Скірко Г. З.	07.09.21 р.	07.09.21 р.
Додатки	Скірко Г. З.	21.09.21 р.	21.09.21 р.

7. Дата видачі завдання: _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	жовтень-листопад	виконано
2	Написання вступу	листопад	виконано
3	Написання першого розділу	грудень-квітень	виконано
4	Написання другого розділу	травень-вересень	виконано
5	Написання висновків	вересень	виконано
6	Оформлення додатків	жовтень	виконано
7	Оформлення роботи, рецензування	жовтень-листопад	виконано
8	Захист	грудень	

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 81 с., 10 таблиць, 2 рисунки, 72 джерела

Об'єкт дослідження: підготовки вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.

Предмет: зміст, форми та методи роботи з дошкільниками у впровадженні діяльнісних методів, професійної підготовки вихователів.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити програму формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів.

Методи дослідження: логічний, діалектичний; аналіз літературних джерел; аналіз законодавчих документів для визначення нормативно-правового підґрунтя дослідження; емпіричні – діагностичні методи, відповідні завданням дослідження-спостереження, бесіда, опитування, анкетування.

Теоретичне значення полягає у визначенні сутності підготовки вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.

Практичне значення полягає у розробці та апробуванні програми курсу щодо формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів.

Галузь використання: заклади вищої освіти.

ДОШКІЛЬНИЙ ВІК, ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА, ГРА, ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС, ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ, ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД.

SUMMARY

Chorna H. V. Training of future educators to implement game and activity methods with preschool children

The qualification work consists of an introduction, 2 parts, findings, a list of references (72 items), and 2 addenda on 28 pages.

The study deals with the problem of future educators to implement game and activity methods with preschool children. And, first of all, the mentioned problem concerns the organization of the educational process in the preschool education institution. Today, children are no longer interested in outdated learning methods, inquisitive children seek an individual approach from the teacher.

The research purpose: training educators to implement game and activity methods with preschoolers.

The subject is the content, forms and methods of working with preschoolers in the implementation of activity methods, professional training of educators.

The research tasks:

1) determine the essence of the concepts "professional training", "game and activity methods of learning";

2) analyze the essence and content of pedagogical work on the introduction of game and activity methods into the educational process of a preschool education institution;

3) to determine the criteria and indicators of the readiness of future educators to implement game and activity methods with preschoolers;

4) to develop and implement in the activities of the institution of higher education course programs aimed at forming the readiness of educators to implement game and activity methods with preschoolers;

5) analyze the effectiveness of the implemented program and training of future educators.

The part 1 «Theoretical backgrounds of Training of future educators to implement game and activity methods with preschool children» considers the concept of theoretical analysis of scientific and practical sources made it possible to determine the essence of the concept of "professional training", "game and activity methods". At the current stage of educational development, forming the readiness of future educators to use game and activity methods with preschool children is an urgent problem.

The part 2 «Experimental work on the formation of Training of future educators to implement game and activity methods with preschool children» The criteria and indicators of the readiness of future educators to use game and activity methods with preschool children are determined: the emotional criterion, which is characterized by the presence of such personal qualities of the teacher, and feelings, such as a sense of respect for professional activity, the ability to manage one's emotions in cooperation with participants in the educational process ; practical criterion characterized by the ability to act using game and activity methods, i.e. work with preschoolers freely using the approach. The obtained results can be used by preschool teachers of preschool educational institutions in the process of the national-patriotic education of preschool children.

Keywords: preschool age, civic competence, educational process, preschool education institution, pedagogical work with the training of future educators, to implement game and activity, preschool children.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теоретичні засади проблеми підготовки майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку ...	14
1.1. Визначення сутності поняття «ігрові та діяльнісні методи» ...	14
1.2. Застосування ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.	27
1.3. Формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.....	33
Розділ 2. Дослідно-експериментальна робота з ефективності підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.....	42
2.1. Моніторинг сформованості готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками	42
2.2. Розробка та впровадження програми з формування готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками	66
2.3. Аналіз ефективності проведеної роботи.....	71
Висновки.....	79
Список використаних джерел.....	82
Додатки	90

ВСТУП

Професійна підготовка вихователів закладів дошкільної освіти на сьогодні займає актуальну позицію в освітянському просторі. На сьогодні вихователь це педагог, який формує особистість дитини як майбутнього члена суспільства та громадянина, тому вихователь та його діяльність повинні бути на високому професійному рівні. Адже для дитини першою ланкою є саме дошкільна освіта як освітянське середовище засвоєння знань, вмінь і навичок.

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначається, що гра є провідною діяльністю дошкільників. Дитина в дошкільному віці має отримати стільки задоволення від гри, щоб потім у початковій школі дитина була ефективно націлена на навчальну діяльність.

І, в першу чергу, означена проблема стосується організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти. На сьогодні дітям вже не цікаві застарілі методи навчання, допитливі діти прагнуть індивідуального підходу з боку педагога. Сучасні діти наділені кліповим мисленням, що зумовлено надмірним застосуванням гаджетів (телефонів, ноутбуків, планшетів тощо). Тому з урахуванням особливостей сучасних дітей вихователь має підібрати доцільні методи та прийоми навчання задля реалізації засад Базового компоненту, виконання завдань дошкільної освіти та формування ключових компетентностей дошкільників. На сьогодні нажаль педагогічна спільнота недостатньо готова повністю використати гру як шлях навчання, розвитку та виховання дитини. Вихователі звикли до традиційних методів, перенавантажують дітей вправами та заняттями надаючи зразок у виконанні завдань та готові рішення. Сучасні діти прагнуть самостійно знаходити відповіді на запитання, вирішувати проблемні завдання, аргументувати свою думку тощо. Тому освітній процес у закладі дошкільної освіти потребує трансформації та оновлення з урахуванням особливостей та засад Концепції

Нової української школи та наступності дошкільної і початкової освіти. У сучасній психолого-педагогічній науці загальні питання професійної підготовки педагогів висвітлювались у працях А. Алексюка, В. Кременя, В. Кузя, В. Кушніра, С. Ніколаєнка, І. Підласого, О. Пехоти, В. Радула, О. Савченко, Р. Скульського, І. Смолюка, М. Ярмаченка та ін.

Актуальність проблеми полягає у тому, що формування у дітей дошкільного віку пізнавального інтересу та активізація пізнавальної діяльності – це не просто питання, а основа подальших успіхів у навчанні та засвоєнні знань дітьми, формування власної самостійної думки у дитини, підготовка до самостійного життя.

На сьогодні основою розвитку цивілізації є освіта, яка постає визначальним чинником розвитку майбутніх поколінь та нації загалом. Сучасна освіта має врахувати нові вимоги до особистості у суспільстві, її вмінь і якостей на робочому місці. Освіта має бути спрямована на формування конкурентноспроможної особистості здатної вирішувати проблемні завдання, швидко знаходити вихід із ситуації, перенавчатись у житті, опановувати нові навички та професії.

Сучасна освіта визнає дошкільний вік як важливий період дитинства у розвитку і становленні особистості. Саме в цьому віці дитина опановує знання, вміння і навички, які відіграють важливу роль у її подальшому становленні, що важливо врахувати під час запровадження ігрових та діяльнісних методів в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Саме завдяки впровадженню підходу «навчання через гру» діти мають можливість проявити свою креативність, критичне мислення, співпрацювати у команді, долати труднощі при цьому не втрачаючи впевненості та без страху зробити помилку, саме з таким підходом дитина прагнучиме відвідувати заклад дошкільної освіти, співпрацювати з педагогом, отримувати нові знання, спілкуватись з однолітками, тощо.

У дошкільника формується характер, світогляд, вже визначаються перші

прояви на нахили до знань які зацікавили дитину. Оновлений Державний стандарт дошкільної освіти України Базовий компонент дошкільної освіти висвітлює завдання освіти які полягають у розвитку цілісної, гармонійно розвиненої, розумної активної та компетентної особистості. Дошкільна освіта має забезпечити формування у дітей активно-пізнавального ставлення до світу який їх оточує та самих себе. Освітній процес закладу дошкільної освіти має формувати вміння дошкільників орієнтуватися в її розмаїтті інформації, явищ навколишнього світу, формувати здатність регулювати власну пізнавальну діяльність, проявляти творчий інтерес та активність, креативно вирішувати проблемні завдання.

На сьогодні також існує проблема наступності дошкільної та початкової освіти. Концепція Нової української школи передбачає надання дітям знань вмінь та навичок, які необхідні у житті. На сьогодні оновлений Базовий компонент дошкільної освіти та програми розвитку дошкільників враховують особливості початкової школи, діти вже більше грають у закладі дошкільної освіти, педагоги використовують методики з якими дитина працюватиме у початковій школі наприклад «шість цеглинок». Проблема наступності має міждисциплінарний характер. Проблема наступності дошкільної та початкової освіти висвітлена у працях видатних вчених: Л. Венгера, Л. Виготського, Д. Ельконіна, Г. Кравцова, О. Запорожця, О. Леонтєва, Т. Маркової, Е. Пілюгіна, Н. Сакуліної, Є. Тихєєвої та інших. Проблема формування пізнавальної діяльності, ігрової діяльності, активізації пізнавальної діяльності висвітлена у працях: М. Богомолової, Л. Венгера, Т. Поніманської, К. Ушинського, Т. Козакова, Т. Кисельова, Н. Курочкіна, О. Литвинова, І. Ликова, Н. Ветлугіна та інших.

У дослідженнях вище зазначених вчених доведено, що саме у дошкільному дитинстві активно розвивається ігрова діяльність за умови організації ефективного освітнього процесу. Високий рівень розвитку гаджетів викликає пізнавальний інтерес у дітей, можна простежити, що дитина раннього

віку може вміти користуватись телефоном увімкнувши мультики чи іншу функцію, але при цьому не вміти розмовляти. На сьогодні важливо використати гаджети як засіб формування знань дитини та навчальної діяльності. Діти звикли виконувати завдання за шаблонами, які прстежуються у запропонованих онлайн-іграх. Для того щоб розвивати у дітей творчий, креативний підхід до виконання завдань на сьогодні необхідні сучасні методи, а саме використання проблемних завдань, що може впроваджувати вихователь з дітьми у закладі дошкільної освіти. Такі завдання допомагатимуть дитині самостійно, безшаблонно знаходити рішення, творчо та креативно мислити, висловлювати свою думку тощо.

Отже на сьогодні освіта потребує сучасного вихователя який буде працювати з дітьми, формувати їх як особистість свідому. Професія вихователя передбачає особливу любов до дітей, безмежну повагу до них, бо його професійна діяльність – дуже специфічна, що пояснюється віком вихованців. Вихователю закладу дошкільної освіти необхідний комплекс різноманітних креативних здібностей (до імпровізації, організації пізнавально-навчальних і розвивальних занять та рольових і сюжетних ігор) й умінь (гарно співати й малювати, цікаво розповідати, театралізувати, займатися рукоділлям тощо). Вихователь має бути здатним до творчого пошуку шляхів оптимізації виховного процесу в дитячому садку й індивідуального підходу до кожної дитини; потрібно вміти поставити себе на місце кожної дитини, стати для неї справжнім другом.

На сучасному етапі оновлення системи дошкільної освіти докорінно змінюються підходи до виховання дітей дошкільного віку, зростає потреба у вдосконаленні змісту, форм і методів освітньо-виховного процесу у дошкільному навчальному закладі. Сучасна особистісно орієнтована модель дошкільної освіти пред'являє вихователю дошкільного навчального закладу високі вимоги до його професійної компетентності та професіоналізму.

Враховуючи актуальність проблеми, її недостатню розробленість в теорії

та практиці педагогіки, було визначено тему нашого дослідження: «Підготовка майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів навчання дітьми дошкільного віку».

Об'єкт роботи – підготовки вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.

Предмет – зміст, форми та методи роботи з дошкільниками у впровадженні діяльнісних методів, професійної підготовки вихователів.

Мета – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити програму формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів.

Гіпотеза – ефективність підготовки майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів роботи з дошкільниками забезпечується організацією відповідних навчальних дисциплін, реалізацією освітньої програми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти, впровадженням спеціально розробленої програм спецкурсу та курсу які спрямовані на формування необхідних знань вмінь і навичок фахівцям дошкільної освіти.

Відповідно до мети та гіпотези, визначено наступні завдання дослідження:

- 1) визначити сутність понять «професійна підготовка», «ігрові та діяльнісні методи навчання»;
- 2) проаналізувати сутність та зміст педагогічної роботи з впровадження ігрових та діяльнісних методів в освітній процес закладу дошкільної освіти;
- 3) визначити критерії та показники сформованості готовності майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками;
- 4) розробити та впровадити у діяльність закладу вищої освіти програми курсів що спрямовані на формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками;
- 5) проаналізувати ефективність впровадженої програми та підготовки

майбутніх вихователів.

Методи дослідження:

- загальні методи наукового пізнання: діалектичний, логічний, історичний; теоретичні: аналіз літературних джерел з метою визначення науково-теоретичного підґрунтя дослідження, аналіз і синтез передового науково-практичного досвіду з даної проблеми; аналіз нормативних документів для визначення нормативно-правового підґрунтя дослідження;

- емпіричні: діагностичні методи, відповідні завданням дослідження-спостереження, опитування, бесіда, порівняння, опитування, анкетування.

Наукове значення отриманих результатів визначається реальною оцінкою рівня сформованості готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дітьми.

Практичне значення полягає у розробці та апробуванні програм спецкурсів які спрямовані на підготовку майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.

Робота складається зі вступу, двох розділів, списку використаних джерел, висновків та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІГРОВИХ ТА ДІЯЛЬНІСНИХ МЕТОДІВ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

1.1. Визначення сутності поняття «ігрові та діяльнісні методи»

Сучасний розвиток педагогічної науки в Україні передбачає обґрунтування і реалізацію нових методологічних засад виховання. Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», державними національними програмами «Освіта» та «Діти України» визначено, що центром виховного впливу має стати дитина, а метою – формування соціально активної, творчої, гуманістично спрямованої особистості. При цьому особливої ваги набуває єдність виховних впливів упродовж всього періоду становлення особистості, починаючи з раннього дитинства.

Базовий компонент дошкільної освіти передбачає реалізацію провідної діяльності дошкільників - гри, як елемент концепції гармонійного розвитку особистості для засвоєння знань, умінь та навичок.

Поняття «гра» розглядається у вітчизняній та сучасній літературі як:

- прояв знань вмінь та навичок дитини, соціального та життєвого досвіду;
- шлях взаємодії педагога та вихователя у напрямку засвоєння, закріплення знань вмінь та навичок дітей;
- багатогранна діяльність дошкільника яка немає чітких меж часових, предметних, меж для учасників гри [30, с. 32];
- джерело засвоєння та отримання нових знань;
- джерело позитивних емоцій дошкільників

Саме у грі на думку вчених дитина засвоює знання, в неї проявляється

пізнавальний інтерес.

У працях В. Лозової пізнавальна діяльність трактована як пізнавальна активність або риса діяльності. Пізнавальна діяльність пов'язана із ставленням до навчання, що проявляється в інтересі до самого процесу діяльності. Пізнавальна активність має три рівні: відтворювальна, інтерпретуюча, творча активність [32, с. 52].

На думку К. Крутій існують три рівні пізнавальної активності:

- 1) Низький (визначається як репродуктивний).
- 2) Середній (визначається як інтерпретивний).
- 3) Високий (визначається як творчий).

Низький рівень пізнавальної активності передбачає нестійку увагу, нестійкий пізнавальний інтерес, повторення роботи за шаблоном, зразком дорослого, небажання проявити творчість, фантазію, спробувати інші шляхи виконання завдання. Діти із таким рівнем розвитку пізнавальної активності не можуть переключитись на іншу діяльність, не завжди доробляють завдання до кінця, мають страх труднощів та небажання їх подолання. Такі діти потребують педагогічної уваги з боку вихователів, перш за все, у них потрібно формувати впевненість у собі, приділяти їм більше часу, допомагати виконувати завдання, використовувати до них індивідуальний підхід, заохочувати постійно до пізнання нового, мотивувати використовуючи різні методи та прийоми.

Ігрова діяльність формується протягом дошкільного дитинства і переходить у провідну навчальну у початковій школі. На сьогодні важливою є саме проблема наступності дошкільної та початкової освіти. На сьогодні підготовка до школи дошкільників поділяється на загальну та спеціальну підготовленість. Готовність до навчання в школі як проблема і елемент формування особистості дошкільника дітей старшого дошкільного віку висвітлена у працях: Л. Божовича, Г. Ващенко, Л. Венгера, Л. Виготський, Д. Ельконіна, О. Запорожця, О. Кравцової, Г. Люблінської, О. Леонтьєва, С. Максименко, В. Мухіної, Н. Нижегородцевої, В. Шадрикова та ін.

У педагогічних працях К. Ушинського зазначається: «готовність» розглядається як тривалий чи короткочасний психічний стан особистості внаслідок впливу середовища і виховання на внутрішні сили» [12; 18, с. 11].

Гра є одним із найдавніших педагогічних методів навчання та виховання. Наразі ігрові технології переживають період бурхливого розквіту й оновлення, тому вони займають дуже важливе місце в освітньому процесі. Так, академік Г. Селевко розглядає ігрові технології як цілісне утворення, що охоплює велику частину навчального процесу, об'єднане загальним змістом та сюжетом [30]. Гра – це складова формування особистості. Безумовно, цікавіше вивчати матеріал граючи, змагаючись, а головне ефективніше звичного завчання. Дж. Локк в період Нового часу у своїй праці «Досвід про людський розум» досліджував питання щодо ролі ігрових технологій у вихованні, оскільки вони напряму відображають особливості формування дитини. Німецький педагог та теоретик Ф. Фребель, який розробив класифікацію ігор, наголошував, що: «ігри бувають троякого роду: це – або наслідування дійсного життя, або застосування того, що засвоєно в школі, або різноманітні продукти творчої та зображувальної діяльності, що відносяться до речей різного роду» [3].

Під поняттям «ігрові технології» вчені розглядають ігрову форму взаємодії педагога й дітей, яка спрямована на формування вмінь розв'язувати складні завдання через реалізацію певного сюжету. На думку І. Дичківської, використання ігрових технологій навчання передбачає чітке планування дій, постановку освітньої мети та завдань, ретельну підготовку вчителя до проведення гри, пошук необхідних матеріалів і ресурсів, залучення заохочення та мотивацію учнів до активної ігрової діяльності, здійснення самої гри, узагальнення результатів, рефлексію та підведення підсумків [9].

Терміни «ігрове навчання», «ігрові методи навчання», «ігрові технології навчання» набули поширення в Україні в 90-х рр. ХХ ст. Але самі поняття визначаються досить неоднозначно, оскільки світовий порядок почав змінюватися. Відбувалося досить активне поширення комп'ютерів, розвиток

мережі Internet, застосування в навчальному процесі сучасних технічних засобів навчання. Ігрові технології включають взаємодію однієї людини з іншою в режимі діалогу, продукування, обміну та засвоєння знань. До таких процесів ще долучають і взаємодію з комп'ютерними технологіями, що також сприяє засвоєнню нових знань [38].

Сутність ігрових технологій полягає в тому, що освітній процес відбувається в умовах постійної та активної взаємодії всіх дітей. Ігрове навчання включає в себе не лише моделювання умов життя а й спільне розв'язання проблем. Ігрові технології допомагають усунути перевагу одного учасника процесу навчання над іншим та зробити їх рівноправними [13].

Використання ігрових технологій в освітньому процесі сприяє:

- підвищенню рівня пізнавальної активності та пізнавального інтересу дітей;
- реалізації «ситуації успіху» на заняттях;
- розширенню особистого світогляду учнів та їх життєвого досвіду;
- забезпеченню реалізації компетентнісного та діяльнісного підходів до навчання;
- врахуванню інтересів, потреб, вікових та індивідуально-психологічних особливостей дошкільників;
- підвищенню рівня мотивації до навчання, формуванню позитивного ставлення до активної творчої навчально-пошукової діяльності;
- розвитку пізнавальних процесів (пам'ять, мислення, увага, уява);
- створенню сприятливого психологічного мікроклімату в шкільному колективі;
- розвитку інтелектуальних здібностей та творчого потенціалу учнів;
- забезпеченню активної взаємодії в учнівському колективі;
- всебічному гармонійному розвитку особистості;
- розвитку комунікативних навичок спілкування, вмінню знаходити компроміси;

- засвоєнню правил поведінки в різних ситуаціях повсякденного життя;
- розвитку почуття відповідальності за доручену справу тощо [12].

Таким чином, за допомогою ігрових технологій здійснюється непрямий вплив на дитину. З часом, дитина стає повноправним суб'єктом діяльності: він проявляє свою активну позицію, співпрацює з іншими. Важливо, що під час гри школярі прагнуть до самостійного подолання труднощів та непорозумінь. Діти самі ставлять перед собою цілі та завдання та активно розробляють план дій щодо вирішення проблеми, яка перед ними виникла.

Завдяки застосуванню гри та її видів, ігрових та діяльнісних методів під час навчання дошкільників дитина краще засвоює знання, отримує позитивні емоції, підвищується пізнавальний інтерес до нових знань та проблемних завдань. Враховуючи підготовку дитини до навчання в школі пізнавальна активність формується у напрямку розумової готовності. Розумова готовність дітей до школи зумовлює сформованість психічних пізнавальних процесів (пам'яті, мислення, уваги, мовлення, уяви, вольових дій). Під час розумової підготовки у дитини формується бажання вчитися, інтересу освітнього процесу в школі та отримання нових знань, самооцінка, самостійність, елементи самоконтролю, відповідальність.

Ігрова діяльність дошкільників сприяє розвитку психічних пізнавальних процесів, засвоєнню дітьми знань, вмінь та навичок, спонукає проявляти життєвий досвід, налаштовувати комунікацію з однолітками, відбувається у дитини активний розвиток мовлення, мислення, особливо критичного та креативного мислення.

У процесі ігрової діяльності дитина вчиться ставити запитання, таким чином формується паралельно пізнавальний інтерес, відбувається навчання дошкільників. Елементи формування навчальної діяльності дошкільників у напрямку мовленнєвої діяльності представлені на рисунку 1.1.

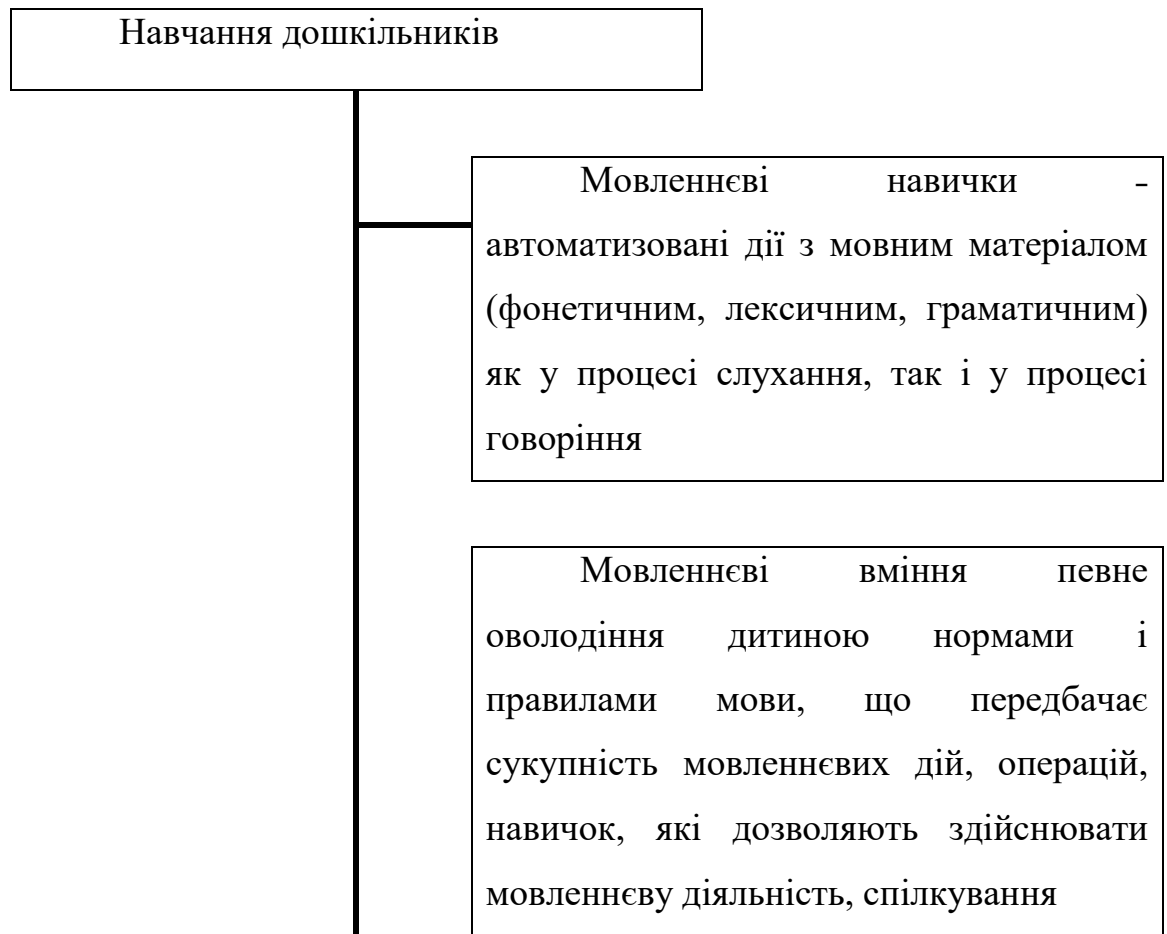

Рисунок 1.1. Елементи формування навчальної діяльності дошкільників

В процесі застосування з дітьми ігрових та діяльнісних підходів відбувається виникнення у дитини запитань, у цьому процесі у дитини розвиваються психічні пізнавальні процеси (пам'ять, мислення, увага, мовлення), відбувається засвоєння знань, виховання дитини, розвиток критичного мислення тощо.

На рисунку 1.2 представлено механізм дії ігрових та діяльнісних методів у навчанні дошкільників .

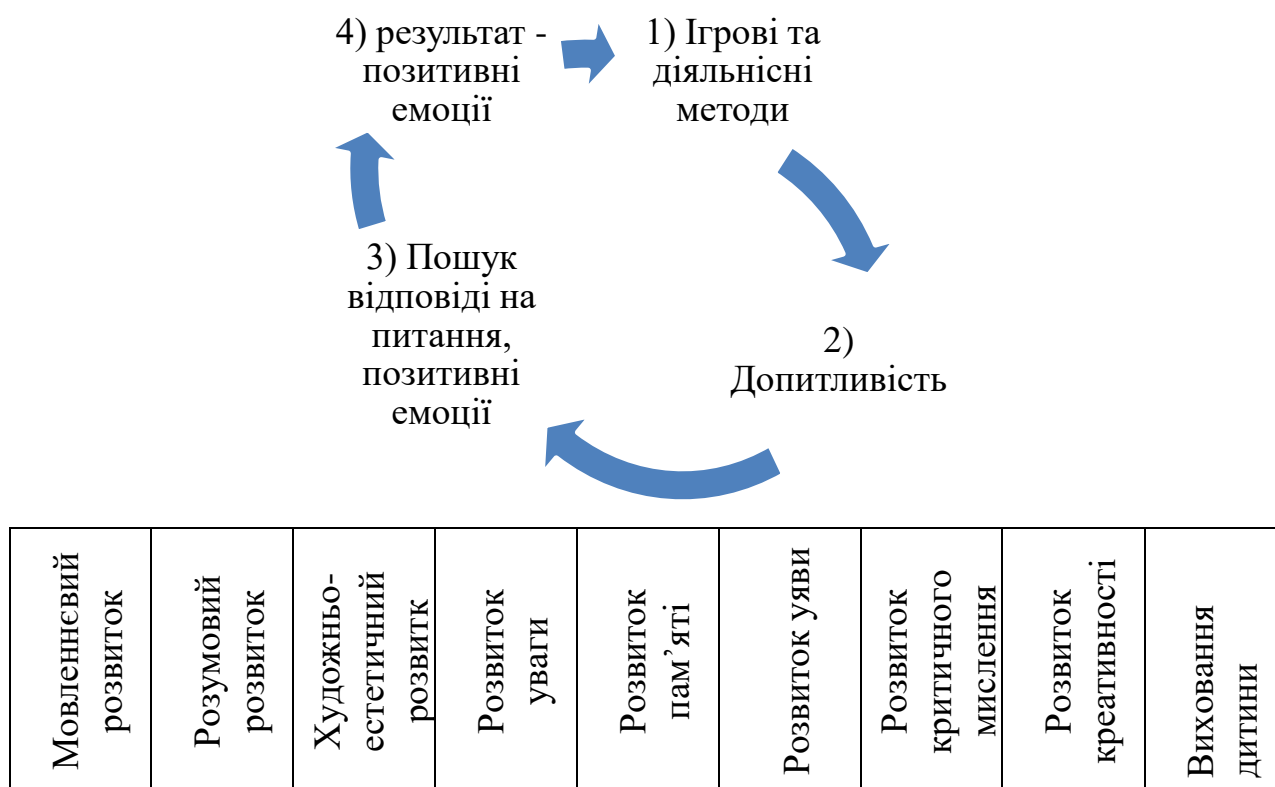

Рисунок 1.2. Механізм дії ігрових та діяльнісних методів у навчанні дошкільників.

За дослідженнями вчених ігрові та діяльнісні методи сприяють розвитку критичного мислення дошкільників, адже вони не передбачають готових рішень, а визначають проблемні завдання та дають можливість дитині самостійно швидко знайти вихід із ситуації. Якісну освіту важко уявити без критичного мислення. Саме тому розвиток критичності мислення є нагальною потребою, що постала перед освітою. С. Терно слушно зауважує, що всім нам слід потурбуватися про створення відповідних умов під час навчання: внести відповідні зміни у зміст освіти, методику навчання та форми навчальної роботи. Ці зміни мають бути спрямовані на засвоєння та розвиток стратегій критичного мислення. З реформуванням освіти зміниться не тільки роль, але і структура освіти в цілому [56, с. 10]. У сучасному світі потрібні кваліфіковані фахівці, від ефективної роботи яких значною мірою залежить успіх соціально-економічних і політичних перетворень у країні. Вони повинні володіти не тільки

відповідним обсягом фундаментальних знань, комунікативною компетентністю, а й мати високий рівень інтелектуального розвитку, певних особистісних якостей, нового типу розумової діяльності, критичного стилю мислення. Все це ставить перед філософією освіти чітку і нагальне завдання вивчення умов успішного розвитку критичного мислення засобами освіти [14, с. 230].

В умовах впровадження компетентнісного навчання заклад дошкільної освіти відмовляється від знаннєвої парадигми освіти, тобто такого бачення сутності освіти, коли провідною метою виступає сукупність знань, умінь та навичок. Відмова від традиційної знаннєвої парадигми зовсім не означає, що слід відмовитися від повноцінного опанування знаннями; знання за особистісно орієнтованого підходу стають засобом діяльності, в процесі якої відбувається розвиток і становлення особистості. Якщо дитина перестає відчувати себе лише об'єктом зовнішніх впливів і перетворюється на суб'єкта освітнього процесу, здатного самостійно засвоювати, оцінювати і використовувати знання, то можна говорити про розвиток особистості. Якщо метою вважати формування знань, умінь та навичок, освіта неминуче буде відставати від запитів життя. Метою повинен бути розвиток особистості, її творчого потенціалу [57, с. 15]. У той же час сучасні дослідження показують, що лише близько 25% дошкільників і студентів володіють навичками і ще менше – прийомами критичного мислення [56, с. 42]. На Давоському форумі 2016 року формування критичного мислення віднесено до найнеобхідніших навичок дітей для розбудови успішного майбутнього. Дошкільна освіта має відігравати важливу роль у всебічному розвитку дітей, формуванні загальнолюдських цінностей, досвіду, забезпечувати готовність до дорослого життя, жити й адаптуватися до стрімких змін у державі, уміння мислити самостійно, критично, творчо, генеруючи нові ідеї. Критичне мислення починається із запитання і з'ясування проблем, які необхідно розв'язати і виникає тоді, коли учні починають займатися конкретною проблемою [15, с. 59]. За В. Сухомлинським, розвиток критичного

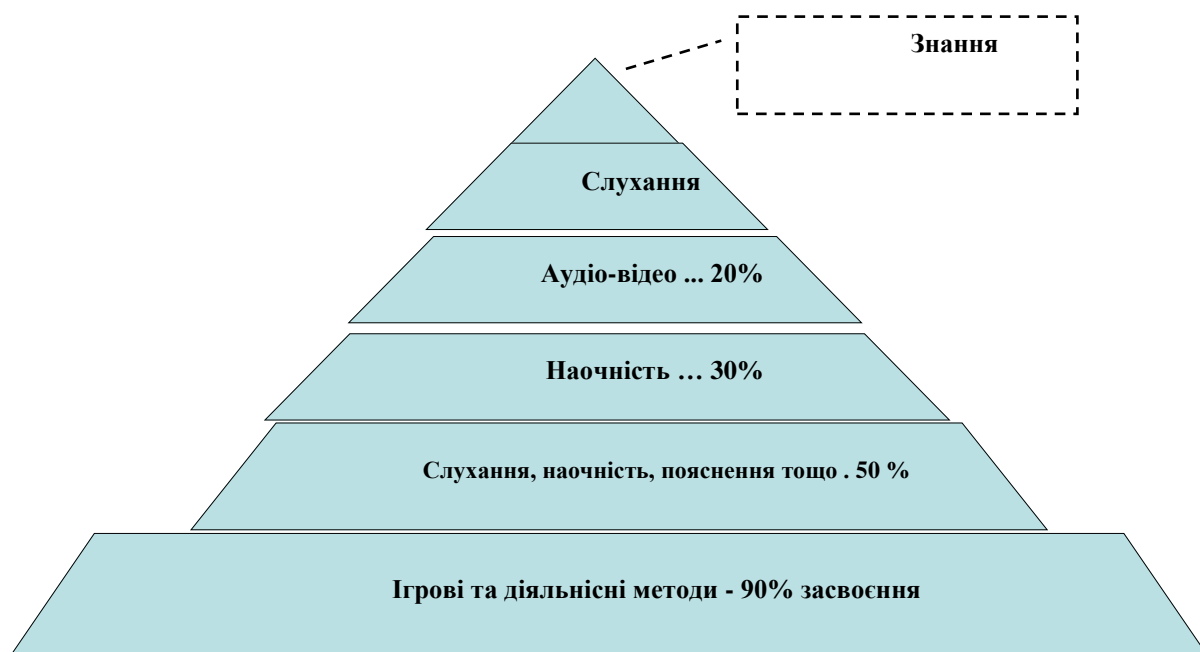
мислення – невід’ємна складова розумового виховання, разом з тим – це активне ставлення до явищ навколишнього життя, прагнення пізнавати і знати; системність, тобто цілеспрямований відбір об’єктів пізнання, понять, висновків; дисциплінованість, гнучкість, самостійність, критичність [2, с. 37]. Розвиток критичного мислення – це розвиток вміння усвідомлювати ті та 40 інші впливи, долати або враховувати обмеження. Критично мисляча дитина приймаючи важливі рішення ставить собі запитання: чому я приймаю саме таке рішення? Що саме на мене вплинуло? Які є інші варіанти? Ми можемо обговорювати з дітьми їхні рішення, ставлячи такі запитання їм і поступово навчаючи їх ставити ці запитання самим собі. Так ми допомагаємо формуванню усвідомленості та ширшого мислення, що робить людину більш глибокою та незалежною. Дуже часто з критичним мислення плутають розуміння. У дитини, яка намагається зрозуміти чужу ідею, власне мислення стає пасивним: учень лише сприймає те, що створив хтось інший, а критичне мислення реалізують тоді, коли нові, уже зрозумілі ідеї перевіряють, оцінюють, розвивають й застосовують у власній практиці [48, с. 214]. Розвиток критичного мислення є складовим етапом особистісного розвитку. Критичне мислення вказує на здатність дитини до самостійної оцінки явищ навколишньої дійсності, інформації, наукових знань, думок і тверджень інших людей, уміння бачити їх позитивні й негативні аспекти [28, с. 67]. Критичне мислення – це складний процес, що починається з ознайомлення з інформацією, а закінчується прийняттям рішень. Критичність мислення означає не негативність суджень або критики, а розумний розгляд різних підходів для винесення обґрунтованих суджень і рішень. Орієнтація на критичне мислення передбачає нічого не приймати на віру. Кожен учень, не дивлячись на авторитет, має власну думку в контексті навчальної програми.

При спілкуванні в закладі дошкільної освіти у дітей формується усвідомлене критичне мислення, особливо в процесі застосування ігрових та діяльнісних підходів. Це відбувається завдяки тому, що в групі дітей

обговорюються шляхи вирішення задач, розглядаються різні варіанти вирішення, вихователь постійно спонукає дітей обґрунтовувати, розповідати, доводити правильність своєї думки, тобто вимагає від дітей, щоб вони вирішували завдання самостійно. Компетентнісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок в площину формування й розвитку у дошкільників здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання у різних ситуаціях. У такій концептуальній схемі вихователі та вихованці апріорі орієнтуються на особистісно діяльнісні моделі навчання, діяльнісні підходи, практичні вправи, розваги, інтерактивні діяльності, а школа у подальшому буде формувати у дитини готовність до успішної діяльності в реальному житті [65, с. 140]. Це вимагає від педагога змістити акценти у своїй педагогічній діяльності із інформаційної до організаційно-управлінської площини, запровадивши при цьому практику інтерактивного обміну інформацією педагог-дитина, особливо у закладі дошкільної освіти. За такого діяльнісного підходу змінюється характер учіння – від пасивного засвоєння великої кількості інформації, до активної, самостійної, дослідної та самоосвітньої діяльності. Процес навчання та виховання наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою [65, с. 190-198]. Критичне мислення починається з постановки проблеми (судження), яку необхідно розв'язати; продовжується пошуком і осмисленням інформації (аргументів); побудовою переконливої аргументації; закінчується прийняттям рішення (висновку) щодо розв'язання порушеної проблеми.

У процесі отримання знань дитина засвоює їх через різні форми запропоновані вихователем, але кожна форма сприйняття знань має свій відсоток ефективності та засвоєння дитиною. Існує так звана «піраміда пізнання», що показує, що чим більший ступінь участі тих, хто навчається, у процесі пізнання, тим більше інформації і навичок засвоюється учасниками. У процесі дослідження ми визначили елементи піраміди засвоєння знань у пізнавальній активності для дітей дошкільного віку з урахуванням вікових особливостей дітей. За результатами дослідження у даному напрямку

визначено ефективність використання практичних вправ, діяльнісного підходу у процесі пізнавальної діяльності, яка представлена на рисунку 1.3.

Грносм.дж

Рисунок 1.3. Рівень засвоєння знань дітьми через різні форми роботи

Використання ігрових технологій може бути реалізовано в різних формах:

- 1) рольові та імітаційні ігри;
- 2) використання певних ігрових завдань: урок-мандрівка, урок-КВК, урок-змагання, урок-конкурс;
- 3) ігровий підхід до звичайних традиційних дидактичних завдань уроку;
- 4) ігрові види позакласної роботи: екскурсії, олімпіади, КВК, змагання тощо.

Поняття «ігрові педагогічні технології» включає досить велику групу методів і прийомів організації педагогічного процесу в формі різних педагогічних ігор. Їх задача – правильно організувати робочий процес дитини, щоб їй було цікаво та пізнавально. Ігрова форма виступає як засіб спонукання занять.

За допомогою гри у дітей формується усі психічні пізнавальні процеси,

та інтелект. Саме гра є звичної та улюбленої формою діяльності, сприяє формуванню активної взаємодії дитини з навколишнім світом, емпатії, формує соціальні навички, розвиває її емоційно-вольові та моральні якості.

Ігрова технологія навчання є системним способом організації навчання, спрямований на оптимальну побудову освітнього процесу та реалізацію його завдань

Дієвість ігрових технологій обумовлюється тим, що вони відносяться до активних форм навчальної діяльності та дозволяють задовольнити властиву дітям молодшого шкільного віку природну рухливість та непосидючість. Так, діти не тільки виконують ігрове завдання, а й рухаються, пересуваються і це теж викликає емоції. В ігрових завданнях учень, як правило, учень знаходиться в центрі подій, вивчає себе, пізнає власні можливості, оцінює свої вчинки, порівнює їх з вчинками інших, збагачує досвід поведінки, спілкування, взаємодії.

Гра дозволяє дитини виявити весь спектр емоцій (інтерес, радість, задоволення, захват, здивування, симпатія, невдоволення, розпач, злість, розчарування, обурення), надає можливість позмагатися, виявити власні переваги, відчути задоволення, з'являється впевненість у собі, підвищується самооцінка [47].

До таких ігрових технологій ми відносимо: конкурси, турніри, змагання, вікторини, квести, ігрова дискусія, рольові ігри, настільні ігри, комп'ютерні ігри, розвивальні ігри, ігрова ситуація, імітаційні ігри, ігрові вправи та завдання, сторітелінг, мнемотехнології, методика «Шість цеглинок», вправи для знаття психологічної напруги тощо.

Наприклад, завдяки рольовим іграм на заняттях навчання грамоти, відбувається засвоєння мови, так як через них відбувається створення мотивації, наближення мовної діяльності до реальної комунікації.

Серед таких ігор С. Луців називає «Світлофор», «Пори року», «Дні тижня», «Загадки», «Пошук ключового слова», «Опис людини» тощо [25].

На нашу думку, застосуванні ігрових технологій на уроках сприятиме:

- виявленню інтересу до пізнання світу;
- відповідальності за власні емоційні реакції;
- умінню ідентифікувати емоції, які переживаються;
- аналізу власних емоцій, почуттів, причин їх виникнення;
- оволодінню прийомами саморегуляції;
- аналізу емоцій, почуттів інших та причини їх виникнення;
- сприйняттю та розумінню невербальної мови;
- володінню навичками активного слухання;
- контролю над імпульсами;
- умінню відмовляти, не ображаючи іншу людину;
- умінню пробачати;
- умінню співпрацювати;
- умінню вирішувати емоційно напружені ситуації та ін.

На основі аналізу теоретичних публікацій науковців та методичних порад педагогів-практиків [29; 43; 47; 49] було визначено умови розвитку емоційного інтелекту загалом та засобами ігрових технологій зокрема: визначення часу в режимі дня для заповнення екрану настрою; організація роботи у парах і групах під час застосування ігрових вправ; використання можливостей ранкової зустрічі; ознайомлення дітей з назвами емоцій і фразами, які допоможуть правильно описати емоційний стан через застосування «карток емоцій»; використання пам'яток (алгоритмів) щодо дій в конфліктних ситуаціях, в тому числі робота «із колом вибору», «долоньками дружби», програвання реальних ситуацій тощо; створення сприятливого психологічного мікроклімату, ситуації успіху та почуття безпеки в класі; врахування типу темпераменту під час застосування ігрових вправ; налагодження партнерських взаємовідносин; системне використання ігрових технологій.

Формуванню партнерських взаємовідносин, до прикладу, сприяє організація парної роботи під час застосування ігрових технологій. Дійсно,

працюючи у парах, зазначає Т. Котик, учні встановлюють контакт між собою, звертають увагу на міміку, «мову тіла», під час спілкування використовують заохочувальні жести, посмішку, що сприяє розвитку емпатії. Крім того, працюючи в парах, діти вчаться висловлювати думки почергово, не перебиваючи один одного, тренуються у постановці уточнюючих запитань, намагаються дійти спільної думки, що розвиває вміння керування власними емоціями [21, с. 159].

Також ми погоджуємось із Г. Савоною в тому, що педагогу потрібно приділити увагу оформленню групи, у якій діти проводять значну частину дня. Бажано, щоб колір стін кімнати мав теплий приглушений тон. У кабінеті були наявності необхідні дидактичні матеріали, а також обладнання для творчості. Варто попіклуватися про наявність кімнатних рослин у кабінеті, що зробить його більш затишним. Доцільно залучити батьків та дітей до оформлення класної кімнати та освітніх осередків [43].

1.2. Особливості впровадження ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку

Ігрові та діяльнісні методи можуть передбачати використання обладнання не тільки цеглинок лего, але й інших інструментів. Цеглинки – один із тактильних матеріалів, який широко використовується в освітньому просторі закладів дошкільної освіти та початкової школи.

Ця методика була започаткована освітянином, практиком, експертом з ігрових методів навчання з Південно-Африканської Республіки Brentom Хатчесоном у 2014 році. Тестування методики відбувалося у чотирьох країнах, а саме: Україні, ПАР, Данії та Мексиці. Окрім цього вивченням ефективності методики займалися університет Кембридж та науковці в різних країнах світу. Короткотривале дослідження, проведене університетом Кембриджу у 2015 році,

показало значне покращення експресивного словника дітей завдяки використанню цієї методики. Минулого року була захищена докторська дисертація доктором Аміною Брей з Нельсон Мандела Метрополітен Університет (ПАР), яка виявила позитивний вплив методики «Шість цеглинок» на візуальне сприйняття другокласників та їхнє вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Візуальне сприйняття має значний вплив на швидкість навчання читанню (розрізнення окремих букв, слів (сир, рис), власне швидкість читання та розуміння прочитаного). А уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки є запорукою виховання мислячого покоління.

Як уже було згадано, тестування методики відбувалося в Україні в рамках співпраці фонду the LEGO Foundation з МОН України. Власне, і можливість впровадження даного спецкурсу з'явилася завдяки цій співпраці. З 2010 року The LEGO Foundation тісно співпрацює з МОН України з метою зміни підходів педагогів.

Особливістю методики «Шість цеглинок» є те, що вона покликана розвивати просторове сприйняття і мислення. Належно сформоване просторове мислення є важливою частиною розвитку дитини в цілому, оскільки відіграє у подальшому значну роль у розумінні геометрії, креслення, фізики, географії та малювання. Просторове мислення потрібно не лише для успішного опанування зазначеними предметами, а це і те, що допомагає людині переходити вулицю, керувати автомобілем, працювати з технікою. Окрім того, просторове мислення має виняткове значення для успішної реалізації у таких професіях як архітектор, хірург, будівельник, дизайнер, пілот тощо.

Сьогодні просторовим інтелектом володіє менше ніж 35% населення Землі. Психологами доведено, що сформувати просторові уявлення у 15-річних підлітків стає практично неможливим завданням, а вік 6-9 років є найбільш сприятливим періодом для розвитку просторового мислення. Формування просторових уявлень у дітей сприяє розвитку сприйняття, пам'яті, уваги, вміння спостерігати, порівнювати, узагальнювати, аналізувати; опануванню

математичними поняттями та вмінню мислити від конкретного до абстрактного.

Методика «Шість цеглинок» пропонує у грі формувати просторове мислення дітей, адже кожна запропонована вправа дозволяє чути і використовувати «мову простору», аналізувати і встановлювати прямі зв'язки між розміщенням цеглинок у просторі.

Виступають відмінністю традиційного підходу від підходу «навчання через гру», оскільки у процесі навчання через гру дитина є активно включеною, процес опанування знаннями відбувається в діяльності і ця діяльність є значущою та мотивуючою для дитини.

Через гру можна реалізувати будь-яке освітнє завдання. Оскільки фокусує увагу дитини на цьому завданні, допомагає концентруватися, бути включеними і активними. Гра - це відкрита система, яка відкриває педагогу безмежну кількість варіантів.

Гра є відкрита система, оскільки не передбачає готових рішень і дає можливість пропонувати дітям відкриті завдання і стимулює їх шукати власні рішення. Головним у цьому процесі є сам процес, а не результат. Під поняттям «процес» мається на увазі вміння дитини взаємодіяти в команді, шукати спільні рішення, змінювати рішення в процесі роботи, бути гнучким, вчитися в інших, вміння справлятися з невдачами, відстоювати власну точку зору (наприклад, «давайте зробимо саме так, оскільки інакше міст зруйнується» тощо).

У дослідженні з'ясовано, що пізнавальна діяльність є однією із рушійних сил всебічного розвитку дошкільника, а саме розумового розвитку, що тісно пов'язано з підготовкою до школи у старшому дошкільному віці. Пізнавальна активність та діяльність дає змогу дитині задовольнити пізнавальні потреби проявити мотивацію до певної діяльності, свої інтереси до навколишнього світу. Мотивація дитини залежить також і від позиції дорослого, наскільки дорослий зацікавить дитину до діяльності, настільки дитина буде зацікавлена.

На думку Т. Поніманської необхідною умовою формування навчально-

пізнавальної діяльності дитини в початковій школі є систематичне і цілеспрямоване озброєння учнів в процесі навчання різноманітними прийомами: за змістом, за функціями та джерелами оволодіння ними [11; 16; 15, с. 11].

На думку О. Запорожець, найважливішою умовою активізації навчально — пізнавальної діяльності є забезпечення мотивації учіння.

У дошкільників поступово розвивається пам'ять як довільна, так і мимовільна, відбувається поступове покращення зосередженості уваги, проявляється стійкий інтерес до виконання поставленої справи або завдання, ігрової дії. В молодшому дошкільному віці дитина часто не доводить дії до кінця, може швидко втрачати інтерес та переключатись на іншу діяльність, в середньому дошкільному віці такий пізнавальний інтерес вже стійкіший, дитина вмотивованіша, має більше запитань, прагне отримати на них відповіді, намагається висловлювати свою думку. В старшому дошкільному віці у дитини простежується прагнення завершити навчальні дії — безумовний показник навчально — пізнавальної активності й інтересу до навчального предмета, дитина вмотивованіша, може доповнювати відповіді дорослого своїми думками, прагне виконати завдання до кінця, аналізує отриманий результат [31, с. 58].

Кожен вид активності дошкільників практично пов'язаний з пізнавальним інтересом та пізнавальними діями. Наприклад дошкільник грає у сюжетно-рольову гру, дитина зацікавлена, вона може запропонувати свої правила, підібрати предмети-замінники, залучити до гри інших однолітків або дорослого, пропонує нові або спрощені чи ускладнені правила гри, все це є проявом пізнавальної активності, адже дитина показує свій життєвий досвід. Так у сюжетно-рольовій грі вона проявляє свої знання наприклад про професії (лікарів, медсестри тощо), набуває досвіду від інших дітей, діти можуть ставити запитання один одному, комунікувати, вирішувати проблемні завдання та ситуації у ході гри. Глибокий позитивний вплив і сенс такої діяльності для

розвитку дошкільників доведений психологами. У кожному виді діяльності дитина проявляє свою активність пізнавальну, все це залежить від виду діяльності, що організована у закладі дошкільної освіти, або вдома.

У кожному виді активності виділяються рівні її виявлення — високий, середній, низький.

В закладі дошкільної освіти чи вдома дитина виступає суб'єктом пізнавальної діяльності, а навчання в даному випадку має соціально-педагогічні основи. Особистість дитини проявляє своє ставлення до навколишнього світу та оточуючих. Діти дошкільного віку мають рівний рівень розвитку, рівень засвоєння знань та рівень пізнавальної активності, кожна дитина індивідуальна особистість, але вона прагне щоб її почули, має бажання бути залученою до дитячого колективу та усіх видів діяльності. Тому до навчальної діяльності у різних режимних процесах закладу дошкільної освіти потрібно залучати всіх без винятку дітей на рівні їхніх наявних можливостей. Тому педагоги мають знайти ефективні методи та сучасні технології розвитку дітей. На сьогодні існує безліч технік. Інтерактивних методів розвитку дошкільників, та вихователь має підібрати, ту яка буде ефективною для розвитку, навчання, інтересів дітей.

Однією з найефективніших технологій формування пізнавальної діяльності, пізнавальної активності та пізнавального інтересу є ігровий ті діяльнісний підхід.

Якщо звернутись до історії розвитку технології, вона вперше запропонована у 1946 році Г. Альтшуллером. Вчений доводив що, кожна дитина по своєму вже є винахідником і потрібно вивчати те що створюють діти в процесі вирішення проблемних завдань [25; 30].

Ігровий підхід у педагогіці дошкільній ставить за мету формування пізнавальної активності, сильного мислення і виховання творчої особистості, підготовленої до розв'язання складних проблем у різних сферах діяльності. Основа технології полягає у тому. Що діти виконують проблемні завдання застосовуючи різні види мислення, мовлення, це можуть бути проведені ігри-

заняття, під час яких діти знайомляться з навколишнім світом, вчать виявляти суперечності в предметах і явищах та розв'язувати їх [6, с. 18].

Підхід навчання через гру докорінно змінює стиль роботи з дітьми, робить їх вільними, вчить думати, шукати, розв'язувати свої проблеми самостійно, а головне, - допомагає педагогам збуджувати пізнавальний інтерес дітей до навколишньої дійсності, до довкілля. Діяльнісний підхід це шлях пошуку нових розв'язань, що дає стабільні позитивні результати і не впливає шкідливо на психіку людини [17; 21; 26].

Перші праці із дослідженням ігрового та діяльнісного методів зазначають, що потрібно вивчати не те, що відбувається в голові винахідника, а закони розвитку техніки: наслідком законів технічної еволюції є прийоми розв'язування задач [4; 27].

Педагогіка в основі якої лежить теорія розвитку винахідницьких завдань, передбачає формування критичного, аналітичного мислення і виховання творчої особистості, яка може використовувати креативний підхід у виконанні завдання, може знайти вихід із непередбачуваної ситуації, вона на високому рівні підготовлена до розв'язання складних проблем, проблемних завдань та ситуацій у різних сферах діяльності [4; 27; 2; 36].

Діти які виховуються і розвиваються, навчаються в освітньому просторі у якому застосовують теорію розв'язання винахідницьких завдань, вона володіє цими навичками, прийомами технології, без перешкод та труднощів здобуває знання, доповнює вже засвоєнні знання, розширює свій кругозір та життєвий досвід, розвиває мовлення та мислення, може вільно висловити свою думку, легко створює комунікацію з оточуючими, допитлива, проявляє пізнавальний інтерес, прагне поскладнювати завдання та вирішувати їх.

На думку вчених технологія розв'язання винахідницьких завдань – це педагогіка співтворчості, де дорослий (педагог, або інша людина) виступає помічником, партнером для дитини, настановлює вихованця на правильні рішення, створює мотивацію, але водночас не заважає і може навіть не

втручатись у діяльність однієї дитини або групи. На практичному досвіді роботи закладів дошкільної освіти визначено, що якщо в освітній процес дитячий садок включає теорію розв'язання винахідницьких завдань, діти кожної вікової групи вирізняються вищим рівнем розвитку та рівнем інтелектуальної діяльності, комунікативних вмінь та навичок.

1.3. Формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками

Проблему професійної підготовки майбутніх вихователів розглядають у працях І. Зязюн, В. Моляко, В. Паламарчук, М. Поташник, Н. Тарасевич, В. Семиченко. Формування професійної культури висвітлювали Н. Ничкало, Н. Рудницька, Р. Хмелюк; особистісний і професійно-педагогічний розвиток майбутніх учителів і вихователів обґрунтовували Ю. Бабанський, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, М. Лещенко, І. Підласий, С. Сисоєва; готовність до професійної педагогічної діяльності розглядали Н. Кічук, Л. Кондрашова, А. Ліненко, С. Литвиненко, О. Мороз, О. Пехота, В. Сластьонін, Г. Троцько та ін.

Професія вихователя належить до творчих видів діяльності, вона особлива і специфічна, оскільки професійна діяльність будь-якого педагога спрямовується на виховання унікальної, неповторної особистості, тому вимагає всебічних знань, безмежної душевної щедрості, любові до дітей, а також професійного самовдосконалення і творчого розвитку.

Наразі в Україні система освіти перебуває у стані, що не задовольняє вимог, які постають перед нею в період розбудови державності, культурного та духовного відродження українського народу. Це виявляється передусім у невідповідності освіти запитам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства, у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності, у спотворенні цілей та функцій освіти [31].

Суспільству сьогодні потрібний спеціаліст не лише функціонально готовий до професійної діяльності, але і сформований як творча особистість. За визначенням В. Андреева, «творча особистість – це людина, здатна до безперервного розвитку і самореалізації в одному чи кількох видах творчої діяльності» [6, с. 169].

В основі такої безперервної самоосвіти лежить процес самонавчання, що забезпечує не тільки оволодіння способами придбання необхідних знань, але й формування самостійності як професійно значущої риси особистості.

Навчання й самонавчання як засіб і компонент саморозвитку особистості діалектично взаємозалежні: проявляючи активність і додаючи зусилля, людина навчає себе з участю інших людей. У педагогіці склалося розуміння самонавчання як глибоко усвідомленої творчої діяльності з оволодіння способами пізнавальної, комунікативної й інших видів діяльності, надбання на цій базі необхідних знань, навичок і вмінь, формування рис, які забезпечують саморозвиток особистості.

Наразі педагогічна наука трактує розвиток і саморозвиток особистості як єдиний, цілісний процес. Самонавчання – це концентрація пізнавальних, організаційних і регулятивних дій, що розуміється як спосіб придбання нових знань і соціальної орієнтації, як риса інтелектуального розвитку. Такий синтез, закріплений у вигляді понять, знань, практичних умінь, норм поведінки, переноситься на будь-яку дію, яка повинна забезпечувати розв'язок завдання в іншій, актуальній для особистості діяльності.

Сучасні тенденції суспільного розвитку України потребують переходу вищої школи до нової концепції підготовки майбутніх спеціалістів, удосконалення її якості, що вмотивовує процеси інтегрування, підвищення рівня професіоналізму, компетентності та інтелектуальної культури педагога. Ключовою парадигмою сучасної освіти стає її орієнтація на особистість. Перед сучасною вищою педагогічною освітою постало досить складне завдання: зберегти всі позитивні здобутки та досвід української освіти й збагатити його

інноваційними досягненнями європейських освітніх середовищ, гармонійно узгодити їх з українськими. В умовах зміни завдань сучасної освіти виникає необхідність по-новому розглянути управління специфікою педагогічної діяльності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Розбудова системи національної освіти вимагає істотного вдосконалення різних аспектів підготовки студентської молоді до майбутньої професійної діяльності. Особливо це стосується фахівців дошкільної сфери, оскільки вона є фундаментальною ланкою у безперервній системі освіти і від того, який старт буде дано малюкові залежить якість і динаміка його гармонійного розвитку.

В умовах зміни завдань сучасної освіти виникає необхідність по-новому розглянути управління специфікою педагогічної діяльності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Сучасний вихователь повинен швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності завдяки умінню протягом усього життя поповнювати знання та збагачувати власний професійний досвід. Майбутній педагог, зокрема, має володіти ґрунтовними знаннями, досконалими професійними вміннями, навичками самонавчання і самовдосконалення, мати розвинені педагогічні здібності, педагогічне мислення.

У сучасних умовах професійний розвиток передбачає зростання, становлення професійно значущих особистісних якостей і здібностей, знань та вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що приводить до принципової перебудови і способу життєдіяльності, зокрема творчої самореалізації у професії.

Професійний розвиток тісно пов'язаний особистісним, саме особистісні якості перебуваючи під впливом професійної діяльності, забезпечують спрямованість особистості на самовдосконалення. Вихователі повинні добре орієнтуватися у різноманітності педагогічних технологій, володіти комплексом професійних умінь та якостей, ефективно застосовувати сучасні форми та методи педагогічної взаємодії, виявляти нестандартність мислення і здатність

до швидкої орієнтації у різних педагогічних ситуаціях, мати власну думку і вміти відстоювати її, адекватно оцінювати свої можливості та бути готовими до прийняття відповідальних рішень.

Професіоналізм як поліструктурний феномен є об'єктом дослідження багатьох наукових дисциплін: філософії (М. Бердяєв, П. Блонський, Г. Гегель, І. Кант); педагогіки (Ю. Бабанський, І. Багаєва, Л. Гребенкіна, Н. Гузій, Б. Дьяченко, Є. Зеєр, І. Зязюн, Л. Красюк, Н. Кузьміна, Н. Ничкало, В. Олійник, Т. Сущенко); психології (А. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, В. Вульф, Є. Клімов, О. Леонт'єв, А. Маркова, С. Максименко, Л. Рубінштейн, А. Сластьонін); соціології (Н. Левітов, Ю. Яковенко).

Доведено, що професіоналізм педагога розглядають крізь призму органічної єдності двох взаємопов'язаних підсистем – професіоналізму діяльності й професіоналізму особистості (І. Багаєва, А. Деркач, Н. Кузьміна, А. Маркова). На підставі аналізу наукових праць з'ясовано, що поняття «професіоналізм» за головним концептом розглядають з різних позицій, зокрема, як: високу підготовленість до виконання завдань професійної діяльності (В. Загвязинський); співробітництво й високу відповідальність за педагогічно доцільні дії перед різними групами населення, педагогічною громадськістю, учасниками навчально – виховного процесу (Л. Пуховська); соціально - педагогічне явище й психолого – педагогічний феномен у їх діалектичній єдності (Н. Гузій); складний та полівекторний феномен, інструмент впливу на взаємодію з дітьми, батьками, колегами (І. Зязюн); найвищий рівень професійної компетентності, оволодіння смислами педагогічної професії, високими зразками праці (А. Маркова); якісну характеристику суб'єкта педагогічної діяльності, що зумовлює ступінь володіння ним сучасним змістом і засобами виконання професійних завдань, продуктивними способами їх здійснення (С. Гончаренко, С. Дружилов, Н. Кузьміна); постійний пошук нового в професії, творчості, новаторства (А. Бодальов); сукупність психофізіологічних, психічних та

особистісних змін (В. Радул); сукупність змін, що відбуваються в людині в процесі оволодіння знаннями та довготривалої діяльності, забезпечуючи якісно новий, вищий рівень виконання складних професійних завдань (Н. Волкова).

Професіоналізм – це хороша підготовленість до виконання завдань професійної діяльності, за допомогою чого можна досягати значних якісних і кількісних результатів, зберігаючи водночас фізичні та розумові сили завдяки використанню раціональних прийомів виконання виробничих завдань.

І хоча вчені по-різному трактують питання готовності до творчого саморозвитку у процесі професійної діяльності, проте одностайні у виділенні таких основних характеристик: полікомпетентність, цілісність, динамічність, інтерактивність. На сучасному етапі входження України в європейський та світовий освітній простір у галузі професійної освіти проводиться багато наукових досліджень, зокрема порівняльних, оскільки розуміння й оцінка будь-яких явищ і процесів у сфері освіти неможливі без зіставлення їх із процесами, що відбуваються в інших країнах. Порівняльні дослідження здійснюються в галузі порівняльної і міжнародної освіти.

Професіоналізм педагога – це сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, які відбуваються в людині у процесі опанування знаннями і під час довготривалої діяльності, та забезпечують якісно новий, вищий рівень вирішення складних професійних завдань. Це уміння викладача мислити і діяти професійно, що охоплює набір професійних властивостей та якостей особистості педагога, які відповідають вимогам викладацької професії; володіння необхідними засобами, що для забезпечення не тільки педагогічний вплив на вихованця, але і взаємодії, співробітництва та співтворчості з ним.

Професійний розвиток передбачає зростання, становлення професійно значущих особистісних якостей і здібностей, знань та вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що приводить до принципової перебудови і способу життєдіяльності, зокрема творчої

самореалізації у професії. Професійний розвиток тісно пов'язаний з особистісним, саме особистісні якості перебуваючи під впливом професійної діяльності, забезпечують спрямованість особистості на самовдосконалення.

Професійно-особистісний розвиток фахівця детермінується внутрішніми умовами – свідомістю й індивідуальною позицією. Найважливіша умова становлення професіонала – майстра своєї справи полягає у зростанні рівня професійної самосвідомості. Рушійною силою цього процесу можуть бути такі внутрішні суперечності, які спрямовують особистість на їх подолання шляхом професійного самовдосконалення. Велику роль при цьому відіграють також моральні якості людини, які забезпечують конструктивний, позитивний напрям саморозвитку.

Сучасний вихователь – це висококваліфікована особистість, яка здатна до творчого мислення, вирішення проблем нестандартним шляхом, здатна діяти самостійно, ініціативно, адже він є тією особистістю, на професійну діяльність якої покладено відповідальність за інтелектуальну й морально-естетичну, тобто базисну підготовку підростаючого покоління.

Процес розвитку особистісних і професійних рис вихователів дошкільних навчально-виховних закладів безпосередньо пов'язаний із формуванням нового якісного новоутворення у структурі особистості педагога. Це новоутворення може бути охарактеризовано за такими якісними показниками: мотивація (проявляється у ставленні до виконання професійних обов'язків як до потреби); рівень знань психолого-педагогічного та методичного циклу, які відповідають рівню складності виконуваних завдань; ставлення до навчально-виховного процесу; виконання функціональних обов'язків вихователя та якості виконуваної роботи; активність у професійному самовдосконаленні, творчому саморозвитку, самоосвіті; прагнення до збагачення духовної та професійної культури.

Творчий потенціал є ключовим поняттям особистості вихователя як системної цілісності, а прояв і зміна перетворювальних здібностей у творчому

процесі забезпечує досягнення ним суттєво нового рівня розвитку його особистості як професіонала.

У підготовці вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми необхідно зазначити чим саме відрізняється традиційний та діяльнісний підходи.

Традиційний підхід до навчання та виховання дітей

1. Шаблонне навчання
2. Переважання авторитарного підходу застосування демократичного підходу
3. Позиція педагога як авторитета
4. Виконання задань самостійно

Порівняння
ігрового та
традиційного
підходу

Діяльнісний підхід до навчання та виховання дітей:

1. Відхід від шаблонної педагогіки
2. Переважання демократичного підходу
3. Педагог є партнером для дитини
4. Командна робота

У підготовці вихователів до використання ігрових методів з дітьми необхідно сформулювати поняття, що інструментами діяльнісного підходу можуть бути будь-які предмети, головне – це педагогічний підхід.

Важливо сформулювати знання про наступні елементи діяльнісного підходу. вільна гра є важливою для всебічного розвитку. Під час вільної гри дитина має можливість бути автором, шукати власні рішення, ставити цілі, досягати їх, вирішувати проблемні ситуації, брати на себе відповідальність, спілкуватися, домовлятися, планувати, власну діяльність, відчувати задоволення від процесу творення, накопичувати досвід. Вільна гра – це вільний простір, у якому дитина від дизайну власних моделей переходить до дизайну власного життя.

Програма покликана допомогти педагогам відійти від практики однієї правильної відповіді, педагогіки копіювання, шаблонування і нав'язування

дитині свого бачення. Програма має рамковий характер, що спонукає педагогів розвивати власне дизайн-мислення і усвідомлення власної ролі.

Під час підготовки та навчання студентів через практичні вправи варто донести характеристики діяльнісного підходу.

Значуща: діяльність, до якої залучені діти, має бути пов'язаною з їхнім досвідом, життям, середовищем. Наприклад, поняття «міст» для них уособлює об'єкт, по якому вони щодня ходять до садочка чи їздять до бабусі, чи спогадом про пазл, який вони нещодавно складали, чи фрагментом фільму/мультфільму, який вони бачили тощо. Значущість – це те, що знаходить відгук у дитини, і надає розуміння того, що те що вони роблять допоможе вирішити якийсь виклик або проблему

Соціальна: вправа виконувалася у команді у взаємодії один з одним, мало місце обговорення, спільний пошук рішень та компромісів.

Активна: окрім того, що вправа відбувалася у взаємодії один з одним, вона ще надавала можливість дітям активно взаємодіяти один з одним, бути як фізично так і ментально включеною у процес і в кожній дитини була можливість зробити свій внесок у досягнення спільної мети.

Мотивуюча: англійською мовою ця характеристика звучить як *iterative*, що означає «пробувати знову і знову». У даній вправі учасники мали можливість пробувати різні варіанти, навіть якщо нічого не вдавалося – починати знову з новими ідеями та припущеннями. Діяльнісний підхід не фокусується на фінальному результаті, а надає перевагу процесу, що є одним із ключових факторів створення мотивації. Якщо дитина знає, що у неї не вимагають однієї правильної відповіді/результату, то відповідно процес для неї стає мотивуючим.

Радісна: ця характеристика мабуть є найважливішою, оскільки це вже науково доведений факт, що навчання відбувається тоді, коли є радість і задоволення від процесу. Це зумовлено тим, що коли дитині цікаво, вона є активно включеною в процес, то в організмі виділяється допамін –

нейромедіатор, який відповідає за:

- мотивацію;
- цілеспрямованість;
- наполегливість;
- творчість;
- вміння переключати увагу;
- когнітивну діяльність.

Отже підготовка вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками відбувається в освітньому процесі через заняття, приклад викладача, теоретичні знання та практичні навички студенти мають можливість реалізувати на педагогічній практиці.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТА ДІЯЛЬНІСНИХ МЕТОДІВ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Дослідження сформованості готовності вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.

Для подальшого дослідження стає необхідним визначення вихідного рівня сформованості готовності вихователів майбутніх до використання ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками. Для цього вважаємо необхідним виділити певні критерії та їх показники, які дозволять визначити такий рівень.

Взагалі, сформованість означеної підготовки обумовлюється ефективністю освітнього процесу у закладі вищої освіти та формами і методами роботи які викладач впроваджуватиме із здобувачами вищої освіти. Основними завданнями підготовки майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками є [18; 19]:

1. Засвоєння студентами провідних ідей, основних понять та наукових фактів, про діяльнісний підхід, ігрові методи навчання та виховання дошкільників. Стосовно дошкільного віку – це засвоєння систем знань про усі освітні лінії які передбачені Базовим компонентом дошкільної освіти через практичні справи, ігри, різні цікаві інтерактивні види діяльності.

2. Розширювати уявлення студентів про інструменти діяльнісного підходу (цеглинки Лего та інші предмети які є поряд із педагогом, головним є засвоєння підходу).

3. Формувати у студентів інше, багатогранне, нестандартне бачення ігрових та діяльнісних методів та їх використання на будь-якій методиці дошкільної освіти, на пряму виховання дітей дошкільного віку.

4. Виховувати любов і повагу до професії, дітей, педагогічної діяльності.

5. Формувати критичне, креативне мислення, вміння знаходити швидко вихід із ситуації.

6. Формувати у здобувачів вищої освіти наскрізні вміння, ці вміння засвоївши студенти можуть згодом передавати дітям дошкільного віку на педагогічній практиці та у професійній діяльності.

7. Навчати студентів нестандартно підходити до організації діяльності з дошкільниками, спиратись на засади наступності дошкільної та початкової освіти, враховувати компетентнісний підхід.

8. Навчати враховувати вікові особливості та ознаки сучасних дітей в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

9. Виховувати толерантне ставлення до дітей, одногрупників, вчити легко встановлювати комунікацію та спілкуватись з усіма учасниками освітнього процесу.

10. Оволодіння студентами навичками навчання та перенавчання..

Для оцінки ефективності проведеної роботи орієнтуються на ряд критеріїв, котрі засвідчують рівень сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів. Це критерії:

- сформованість знань про підхід, його походження та особливості;
- прояв відповідного емоційного ставлення до педагогічної діяльності під час використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку;
- наявність системи знань про наступність підходу у дошкільній та початковій освіті;
- мотивація до засвоєння нових підходів, отримання нових знань;
- сформованість навичок впровадження підходу з дітьми дошкільного віку у педагогічній практиці;
- оволодіння конкретними способами поведінки під час виникнення нестандартних, неочікуваних ситуацій (вміння швидко зорієнтуватись, знайти вихід, вирішити проблемне завдання).

Для зручності та з урахуванням можливостей для проведення експерименту було виділено три основні критерії, які, на нашу думку, є достатньо відповідними:

- емоційний критерій, який позначається наявністю таких особистісних якостей педагога, та почутті, як почуття поваги до професійної діяльності, вміння керувати своїми емоціями у співпраці з учасниками освітнього процесу;
- практичний критерій, що характеризується наявністю вміння діяти з використанням ігрових та діяльнісних методів, тобто працювати з дошкільниками вільно використовуючи підхід «Навчання через гру»;
- когнітивний критерій показує наявність знань здобувачів вищої освіти про підхід, його засади, ключові месенджі та особливості, історію запровадження в Україні.

Оцінювання за даними критеріями передбачало застосування методів дослідження, які склали певну діагностичну методику. З огляду на особливості підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, ми вважали доцільним використання спостереження, бесіди та опитування студентів, проблемні завдання, самостійні роботи, інтерактивні вправи.

Спостереження – метод збору наукової інформації, сутність якого полягає в безпосередній реєстрації фактів, явищ, процесів, що відбуваються у соціальній реальності. Для спостереження характерними є систематичність, планомірність, цілеспрямованість. Найважливішою його перевагою перед іншими методами є синхронність з досліджуваним процесом, явищем. Це дає змогу безпосередньо вивчати поведінку людей за конкретних умов у реальному часовому просторі. За допомогою спостереження вивчають діяльність окремих людей, статичні і динамічні процеси, що відбуваються у соціальній групі, спільноті [67].

Метод спостереження ефективно застосовують у дослідженнях поведінки окремих індивідів, соціальних груп, спільнот у різноманітних сферах. Його ефективність простежується у процесі отримання попередньої інформації,

необхідної для уточнення напрямів запланованого дослідження; є важливою для отримання ілюстративних даних, які суттєво доповнюють статистичний аналіз даних; за умови, що саме спостереження є найпридатнішим, найефективнішим методом досягнення цілей дослідження.

По суті структуроване і неструктуроване спостереження здійснюються постійно педагогами. Спостереження застосовується тоді, коли спеціаліст має достатньо інформації щодо об'єкта дослідження і може заздалегідь виокремити всі важливі елементи досліджуваної ситуації, розробити чіткий план. Неструктуроване спостереження не передбачає чіткого плану дій, а лише визначення загальних рис ситуації. Найчастіше його застосовують у пошукових та розвідувальних дослідженнях.

Незважаючи на те, що спостереження вважається недостатньо об'єктивним методом, застосування його при роботі із студентами цілком виправдане. Більш того, спостереження за студентами, їх реакцією на завдання часто дає більш правдиві результати ніж відповіді на запитання чи розмова у групі або індивідуально. У той же час, недостатньо використовувати лише спостереження через велику ймовірність помилок у процесі вивчення особливостей поведінки здобувачів вищої освіти. Тому, наступним методом обрано саме опитування, бесіду, тестування [1, с. 15].

Опитування – метод збору інформації про досліджуваний об'єкт під час безпосереднього (інтерв'ю) чи опосередкованого (анкетування) спілкування спеціаліста і респондента шляхом реєстрації відповідей респондентів на сформульовані запитання [12].

За допомогою опитування можна одержати інформацію, яка не завжди відображена у документальних джерелах. До опитування звертаються, коли єдиним джерелом є людина – безпосередній учасник, представник, носій інформації. Вербальна (словесна) інформація значно багатша, ніж невербальна. Цей метод є універсальним, оскільки дає змогу вихователю взаємодіяти з дитиною під час інтерв'ю і отримувати надійну інформацію безпосередньо від

дитини, а не опосередковано.

Тестування дає змогу визначити рівень знань студентів щодо ключових месенджів використання ігрових та діяльнісних методів.

Проблемні завдання проводяться з метою визначити знань студентів, засвоєння ігрових та діяльнісних методів, рівень навчок швидкого виходу із ситуації, розвитку критичного мислення.

Отже, оцінювання проводилось способом опитування студентів про особливості застосування ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками,. Паралельно проводилось спостереження за роботою студентів під час занять та педагогічної практики, організації інших різних заходів педагогічного спрямування, групової роботи на практичних заняттях та результати роботи в парі. Бали за спостереження та опитування сумувались та підраховувалась загальна відсоткова оцінка рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів в експериментальній та контрольній групах. Оцінювання спостереженням мало вищий бал, аніж опитуванням за одне питання, оскільки практичне використання існуючих знань та проявів інтересів має вищий пріоритет, аніж усна відповідь на питання. На основі виділених критеріїв здійснено оцінювальний зріз, на підставі якого визначено рівні сформованості готовності педагогів до означеної педагогічної діяльності з урахуванням ігрових методів: низький, середній і високий.

Високий рівень – здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навчок, відкриттів у діяльнісному підході,

знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, володіє онлайн методами навчання, вміє працювати з дошкільниками дистанційно (проведенн заходів із діяльнісним підходом у формі ділових ігор із однокласниками як тренування онлайн роботи з дошкільниками), проявляє зацікавленість професію інтерес до роботи з дітьми, «гнучкий» в освітньому процесі, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Середній рівень – частково здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, володіє онлайн методами навчання, вміє працювати з дошкільниками дистанційно (проведенн заходів із діяльнісним підходом у формі ділових ігор із однокласниками як тренування онлайн роботи з дошкільниками), проявляє зацікавленість професію інтерес до роботи з дітьми, «гнучкий» в освітньому процесі, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Низький рівень – здобувач вищої освіти не демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), не проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти,

підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, володіє онлайн методами навчання, не вміє працювати з дошкільниками дистанційно (проведенн заходів із діяльнісним підходом у формі ділових ігор із однокласниками як тренування онлайн роботи з дошкільниками), проявляє зацікавленість професією інтерес до роботи з дітьми, «гнучкий» в освітньому процесі, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Отже, після визначення (характеристики) рівнів для опитування було складено (підбрано) 15 запитань, вправи та самостійні завдання. Вони передбачали отримання певних відповідей, які стосувались компонентів (емоційний, практичний, когнітивний) готовності студентів до впровадження ігрових та діяльнісних підходів. Правильні відповіді на 11 і більше запитань (вірне виконання завдань) було вирішено зараховувати як високий рівень; 6 – 10 вірних відповідей – середній рівень; менше 6 вірних відповідей – низький.

За кожен відповідь (завдання) нараховувались бали – відповідно 0 балів за невірну відповідь, невірне рішення завдання; 1 бал – за відповідь неточну або з помилками; 2 бали – за правильну відповідь (рішення). Таким же чином підраховувались бали при спостереженні та опитуванні.

Питання були підбрані з урахуванням досвіду роботи та з науково-практичної літератури [8]. Всі питання можна розділити на кілька груп, залежно від їхнього змісту.

Питання, що стосуються знання студентів про впровадженні ігрових та діяльнісних методів. Пропонувались наступні запитання:

1. Чинники мілієнізації:
 - А) Гормони щастя, функції ЦНС
 - Б) Гормони щастя, активний кровообіг, практична діяльність
 - В) практична діяльність, гормони щастя, активна рухливість
2. Гормон щастя який створює відчуття радості від того, що людина

знаходить щось необхідне:

А) окситоцин

Б) дофамін

В) ендорфін

3. Гормон щастя який дає відчуття безпеки в колі собі подібних

А) окситоцин

Б) дофамін

В) ендорфін

4. Оберіть проєкти типу «за провідною діяльністю»

А) мовний, екологічний, соціальний

Б) індивідуальний, груповий

В) інформаційний, творчий, ігровий, практичний

Г) немає правильної відповіді

5. Гормон щастя який створюється у людини, коли вона відчуває

повагу з боку оточуючих:

А) ендорфін

Б) дофамін

В) серотонін

Г) окситоцин

6. Оберіть визначення креативності:

А) процес діяльності у якому створюються якісно нові матеріальні та духовні цінності.

Б) здатність бачити речі по-новому, відхилятися від традиційних схем мислення, здатність швидко продукувати оригінальні ідеї для вирішення проблемних ситуацій

В) один з елементів креативного мислення який спрямовує вираження творчості людиною.

Г) немає правильної відповіді

7. Оберіть форми непрямой комунікації з батьками дітей:

- A) індивідуальні консультації, бесіди
 - B) батьківські куточки, Viber групи, Facebook спільноти
 - B) семінари, свята, перегляд відео та аудіо роликів
 - Г) розваги, збори, бесіди
8. Оберіть тип проєктів «за кількістю учасників»:
- A) мовний, екологічний, соціальний
 - B) творчий, ігровий, практичний
 - B) груповий, колективний, індивідуальний
 - Г) всі відповіді вірні
9. Оберіть один з ключових секретів педагога фасилітатора:
- A) намагаюсь давати дітям зразок до роботи
 - B) мій девіз – грати з дітьми завжди
 - B) завжди заохочую дітей до спілкування та роботи в команді.
 - Г) всі відповіді вірні
10. Найефективнішим методом сприйняття матеріалу на спецкурсі за пірамідою Едгара Дейла «Ефективні способи навчання» є:
- A) лекції
 - B) практичне навчання інших
 - B) практична діяльність
 - Г) обмін досвідом
11. Оберіть проєкти типу «За тематичною спрямованістю»:
- A) соціальний, екологічний, мовний
 - B) індивідуальний, груповий, екологічний
 - B) навчальний, мовний, соціальний
 - Г) немає правильної відповіді
12. Запорукою гармонійного всебічного розвитку дитини є робота в трьох взаємно підсилюючих напрямках:
- A) навчання, ігри, самостійна діяльність
 - B) спілкування, взаємодія, виховання

В) діти, батьки, педагоги

Г) всі відповіді правильні

13. Оберіть форми прямої комунікації з батьками дітей:

А) свята, бесіди, тренінги, збори

Б) батьківські куточки, Viber групи, Facebook спільноти

В) індивідуальні бесіди, консультації у батьківських куточках

Г) всі відповіді правильні

14. Охарактеризуйте підхід навчання через гру.

Питання, що стосуються знань організації гри у закладі дошкільної освіти з урахуванням педагогіки гри:

1. Чинники мілієнізації:

А) Гормони щастя, функції ЦНС

Б) Гормони щастя, активний кровообіг, практична діяльність

В) Практична діяльність, гормони щастя, активна рухливість

2. Психічну діяльність людини забезпечують три функціональні блоки, оберіть їх:

А) енергетичний, соціальний, блок регуляції

Б) психічний, фізичний, соціальний

В) енергетичний, блок прийому, програмування регуляції та контролю

3. Гормон щастя який створює відчуття радості від того, що людина знаходить щось необхідне:

А) окситоцин

Б) дофамін

В) ендорфін

4. Гормон щастя який дає відчуття безпеки в колі собі подібних

А) окситоцин

Б) дофамін

В) ендорфін

5. Гормон щастя який створюється у людини, коли вона відчуває повагу з

боку оточуючих:

- А) ендорфін
- Б) дофамін
- В) серотонін
- Г) окситоцин

6. Оберіть визначення креативності:

А) Процес діяльності у якому створюються якісно нові матеріальні та духовні цінності.

Б) Здатність бачити речі по-новому, відхилятися від традиційних схем мислення, здатність швидко продукувати оригінальні ідеї для вирішення проблемних ситуацій

В) один з елементів креативного мислення який спрямовує вираження творчості людиною.

Г) немає правильної відповіді

7. Оберіть тип проєктів «за кількістю учасників»:

- А) мовний, екологічний, соціальний
- Б) творчий, ігровий, практичний
- В) груповий, колективний, індивідуальний
- Г) всі відповіді вірні

8. Оберіть форми непрямой комунікації з батьками дітей:

- А) індивідуальні консультації, бесіди
- Б) батьківські куточки, Viber групи, Facebook спільноти
- В) семінари, свята, перегляд відео та аудіо роликів
- Г) розваги, збори, бесіди

9. Оберіть один з ключових секретів педагога фасилітатора:

- А) намагаюсь давати дітям зразок до роботи
- Б) мій девіз – грати з дітьми завжди
- В) завжди заохочую дітей до спілкування та роботи в команді.
- Г) всі відповіді вірні

10. Найефективнішим методом сприйняття матеріалу на спецкурсі за пірамідою Едгара Дейла «Ефективні способи навчання» є:

- А) лекції
- Б) практичне навчання інших
- В) практична діяльність
- Г) обмін досвідом

11. Оберіть ланки циклічного підходу

- А) взаємозв'язок, конструювання, осмислення, продовження
- Б) конструювання, планування, аналізування, продовження
- В) конструювання, продовження, ігровий етап, підведення підсумків
- Г) немає правильної відповіді

12. Оберіть характеристику ланки циклічного підходу "осмислення"

А) ця ланка передбачає аналіз рішення і те, чому саме такий варіант обрано. Головним завданням на цьому етапі є надання дитині можливості протестувати, проаналізувати, поділитися враженнями не лише про результат, а й про процес.

Б) ця ланка виступає своєрідним містком від уже наявного у дітей досвіду до нових знань та вмінь, здобутих у процесі розв'язання проблемних ситуацій.

В) всі відповіді правильні

13. Оберіть зайву характеристику гри:

- А) дотична
- Б) значуща
- В) соціальна
- Г) радісна
- Д) мотивуюча
- Е) активна

14. Оберіть поняття "Творчість"

А) це процес діяльності, який створює якісно нові матеріальні та духовні

цінності і є активністю

Б) це процес взаємодії вихователя та дитини у процесі креативного розвитку

В) важливий етап розвитку критичного мислення, який відбувається починаючи з дошкільного віку

Г) немає правильної відповіді

15. Оберіть визначення поняття "креативність"

А) це спосіб мислення, що стимулює інновації та трансформації світу навколо.

Б) це процес діяльності, який створює якісно нові матеріальні та духовні цінності і є активністю

В) це метод творчого розвитку дитини дошкільного віку

16. Оберіть назву третього етапу проєкту:

А) пошуку інформації

Б) планування

В) визначення проблеми

Г) реалізація

17. Оберіть зміст характеристики гри "соціальна"

А) вправа виконується у команді або парі у взаємодії один з одним, має місце обговорення, спільний пошук рішень та компромісів.

Б) дитина є активним учасником процесу пізнання, а не пасивним спостерігачем, що надзвичайно важливо для всебічного розвитку дитини

В) діти мають можливість пробувати різні варіанти, навіть якщо нічого не вдається – починати знову з новими ідеями та припущеннями.

18. Оберіть назви моделей гри:

А) інтеграційна, проєктна, ситуативна

Б) радісна, значуща, соціальна

В) мотивуюча, активна, радісна, значуща

19. Оберіть назву розділу до молодшого дошкільного віку у програмі

розвитку дитини від 2 до 6 років «Безмежний світ гри з LEGO»:

- А) досліджуємо та відкриваємо
- Б) робимо перші відкриття
- В) пізнаємо та експериментуємо
- Г) впевнено майструємо

20. До якого з типів проєкту відносяться "мовний, екологічний, соціальний":

- А) за тематичною спрямованістю
- Б) за часом
- В) за провідною діяльністю
- Г) за кількістю учасників

Практичні завдання 1. Метою даних завдань було визначення рівня знань про діяльнісний підхід та вміння застосувати ці знання під час планування освітнього процесу з дітьми. Студентам пропонувались практичні завдання різних варіантів для того щоб вони склали конспект, завдання оцінювалось у 15 балів якщо виконано в повному обсязі, грамотно викладений матеріал, відповідно вимогам, з урахуванням ігрового та діяльнісного підходів та методів.

Практичне завдання 1

Максимальна кількість балів за практичну частину – 15 б.

Запропонувати 4 способи об'єднання дітей (2 - у пари, 4- у підгрупи) вказати назву, обладнання, хід .

Практичне завдання 2

Максимальна кількість балів за практичну частину – 15 б.

Скласти активність будь-якої тематики використовуючи циклічний підхід. Вказати тему, мету, обладнання, хід .

Практичне завдання 3

Максимальна кількість балів за практичну частину – 15 б.

Запропонувати 3 гри з цеглинками LEGO (6 цеглинок) для дітей старшого дошкільного віку різного спрямування (наприклад математика, природа, грамота) Вказати назву, мету, обладнання, хід гри.

Практичне завдання 3

Максимальна кількість балів за практичну частину – 15 б.

Запропонувати 2 варіанти проведення вправи Сторітелінгу для дітей старшого дошкільного віку. Вказати назву, мету, обладнання, хід гри.

Практичне завдання 4

Максимальна кількість балів за практичну частину – 15 б.

Запропонувати 2 розвивальні гри для дітей старшого дошкільного віку. Вказати назву, мету, обладнання, хід гри.

Практичне завдання 5

Максимальна кількість балів за практичну частину – 15 б.

Запропонувати 1 гру або вправу для дітей дошкільного віку (вікова група на вибір) з цеглинками LEGO (6 цеглинок) Вказати назву, мету, обладнання, хід гри. Створити таблицю відкритих та закритих запитань до дітей відповідно до запропонованої вами гри або вправи

Закриті запитання (вихователя до дітей) 5 запитань	Відкриті запитання (вихователя до дітей) 5 запитань

Практичне завдання 6

Запропонувати ігри патріотичного змісту з урахуванням ігрового та діяльнісного підходу для дітей дошкільного віку. Не менше трьох ігор, вказати назву, мету, обладнання, хід гри.

Практичне завдання 7

Запропонувати ігри патріотичного змісту для дітей старшого дошкільного віку для дітей дошкільного віку, з урахуванням ігрового та діяльнісного підходів. Не менше трьох ігор, вказати назву, мету, обладнання, хід гри.

Практичне завдання 8

Скласти конспект заняття із застосуванням ігрових та діяльнісних методів для дітей молодшого дошкільного віку (вікова група за бажанням). Вказати тему, мету, обладнання, хід заняття.

Практичне завдання 9

Скласти конспект заняття із застосуванням ігрових та діяльнісних методів для дітей середнього дошкільного віку (вікова група за бажанням). Вказати тему, мету, обладнання, хід заняття.

Практичне завдання 10

Скласти конспект заняття із застосуванням ігрових та діяльнісних методів для дітей старшого дошкільного віку (вікова група за бажанням). Вказати тему, мету, обладнання, хід заняття.

Практичне завдання 11

Запропонувати ігри з наборами LEGO (6 цеглинок) для дітей молодшого дошкільного віку. Не менше чотирьох ігор. Вказати назву, мету, обладнання, хід гри.

Оцінка результатів діяльності.

Високий рівень – здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, складає конспект з урахуванням вимог та грамотно викладає матеріал плануючи освітній процес з дітьми.

Середній рівень – частково здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика

роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, складає конспект з урахуванням вимог та грамотно викладає матеріал плануючи освітній процес з дітьми, але припускається помилок.

Низький рівень – здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, складає конспект з без урахування вимог не грамотно викладає матеріал плануючи освітній процес з дітьми.

Самостійне завдання. Визначення рівня вмінь студентів складати конспект та впроваджувати його у роботі з дітьми дошкільного віку. Мета – визначити рівня вміння застосувати знання на практиці з урахуванням ігрового та діяльнісного підходу.

Оцінка результатів діяльності.

Високий рівень – здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти,

підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісногму підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Середній рівень – здобувач вищої освіти частково демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), частково проявляє сформованість критичного мислення, частково може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісногму підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, частково вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Низький рівень – здобувач вищої освіти не демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), частково проявляє сформованість критичного мислення, частково може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісногму підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, частково вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Контрольне завдання для визначення вміння студентів застосовувати ігрові та діяльнісні методи

Завдання: скласти проєкт для проведення у дитячому садочку з дітьми.

Вікова група на вибір студента, тема проєкту також на вибір, проєкт має бути короткочасним, передбачати різні діяльності сплановані для дітей дошкільного віку. Проєкт студент має провести на практиці у закладі дошкільної освіти у ролі вихователя, продемонструвати вміння працювати з дошкільниками та іншими учасниками освітнього процесу.

Оцінка результатів діяльності.

Високий рівень – здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, володіє онлайн методами навчання, вміє працювати з дошкільниками дистанційно (проведення заходів із діяльнісним підходом у формі ділових ігор із одногрупниками як тренування онлайн роботи з дошкільниками), проявляє зацікавленість професією інтерес до роботи з дітьми, «гнучкий» в освітньому процесі, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Середній рівень – частково здобувач вищої освіти демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході,

знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, володіє онлайн методами навчання, вміє працювати з дошкільниками дистанційно (проведенн заходів із діяльнісним підходом у формі ділових ігор із одногрупниками як тренування онлайн роботи з дошкільниками), проявляє зацікавленість професію інтерес до роботи з дітьми, «гнучкий» в освітньому процесі, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Низький рівень – здобувач вищої освіти не демонструє знання, відповідні підходу, про використання ігрових та діяльнісних методів, знання ключових месенджів (характеристики гри, ключові поняття підходу, методика роботи з цеглинками, використання інших інструментів у підході), не проявляє сформованість критичного мислення, може застосувати ігрові та діяльнісні методи з дошкільниками на практиці організовуючи ігри за характеристиками гри, виявляє навички сформованості наскрізних вмінь, прагне до самоосвіти, підвищення рівня знань вмінь та навичок, відкриттів у діяльнісному підході, знає сучасні шляхи комунікації з батьками вихованців, володіє онлайн методами навчання, не вміє працювати з дошкільниками дистанційно (проведенн заходів із діяльнісним підходом у формі ділових ігор із одногрупниками як тренування онлайн роботи з дошкільниками), проявляє зацікавленість професію інтерес до роботи з дітьми, «гнучкий» в освітньому процесі, легко може встановити комунікацію з учасниками освітнього процесу, вміє швидко зорієнтуватись у непередбачуваній ситуації.

Окрім відповідей на тестування та виконання практичних і самостійних діагностичних завдань було проведено опитування студентів щодо самостійної рефлексії педагогічної діяльності власної з дітьми дошкільного віку з урахуванням ігрового та діяльнісного підходу.

Отримані дані співставлялися з результатами виконаних попередніх студентами завдань. Окремо оцінювались усі діагностичні дані за трьома критеріями.

Експериментальною базою нашого дослідження став заклад вищої освіти – Запорізький національний університет.

Експеримент проводився із студентами другого курсу. Одна студентська група була об'єднана у дві підгрупи задля ефективності проведення практичних занять. Одна з груп стала експериментальною, інша – контрольною. Дослідження проводилось протягом жовтня 2020-2021 року.

В експериментальній групі було студент; у контрольній – 22 студенти.

Як вже зазначалося, метою констатувального експерименту було визначення вихідного рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми. Для цього було визначено критерії, їх показники та підібрано методiku дослідження. Отримані у процесі діагностики дані були підраховані та представлені у відсотковому вигляді. Це було зроблено для того, щоб отримати змогу підрахувати середні значення за кожним критерієм. Тобто, одна й та сама особистість здобувача вищої освіти могла виявляти високий рівень за даними спостереження, а по результатам опитування – середній або низький рівень. Взагалі, було складно віднести конкретного здобувача вищої освіти до певного рівня.

В багатьох випадках студент показував різні рівні по всіх критеріях. Тому, переведення даних у відсоткове поле дало змогу вирахувати рівні групи взагалі.

Отже, за першим критерієм – емоційним було отримано такі дані (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Результати готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми за емоційним критерієм, у %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання
Високий	28,57	33,33	33,33	27,27	31,82	27,27

Середній	47,62	47,62	42,86	50,00	45,45	45,45
Низький	23,81	19,05	23,81	22,73	22,73	27,27

Як бачимо з таблиці, дані експериментальної та контрольної групи не мають суттєвих відмінностей та складають: в експериментальній групі – високий рівень – 28,57%; 33,33%; 33,33%; у контрольній групі – 27,27%; 31,82%; 27,27%. Визначення середніх значень дало такі результати: в експериментальній групі на високому рівні 31,74% дітей; у контрольній – 28,79%. Середній рівень виявлено у 47,62%; 47,62%; 42,86% експериментальної групи та 50%; 45,45%; 45,45% у контрольній групі. Середні значення: 46,03% в експериментальній та 46,96% - у контрольній групі.

Низький рівень – у 23,81%; 19,05%; 23,81% в експериментальній групі та 22,73%; 22,73%; 27,27% – в контрольній. Середні значення: 22,22% – у експериментальній групі та 24,24% у контрольній групі.

За другим критерієм – практичним – отримано наступні результати (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Результати готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми за практичним критерієм, у %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання
Достатній	23,81	33,33	33,33	22,73	31,82	27,27
Середній	47,62	52,38	42,86	50,00	50,00	45,45
Низький	28,57	14,29	23,81	27,27	18,18	27,27

Отже, за другим критерієм результати експериментальної та контрольної групи також суттєво не відрізняються. В експериментальній групі високий рівень виявлено у 23,81%; 33,33%; 33,33%; у контрольній групі – 22,73%; 31,82%; 27,27%. Підрахунки середнього значення наступні: експериментальна група – 30,16%; контрольна група – 27,27% за практичним критерієм.

Середній рівень в експериментальній групі склав 47,62%; 52,38%; 42,86%; у контрольній – 50,00%; 50,00%; 45,45%. Середні значення: експериментальна група – 47,62%; контрольна група – 48,48% за практичним критерієм.

Низький рівень – експериментальна група – 28,57%; 14,29%; 23,81%; контрольна група – 27,27%; 18,18%; 27,27%. Середні значення – експериментальна група – 22,22%; контрольна група – 24,24%.

Дослідження за третім критерієм – когнітивним – дозволило зробити такі висновки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Результати готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми за когнітивним критерієм, у %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання
Високий	14,29	28,57	28,57	13,64	27,27	27,27
Середній	52,38	47,62	47,62	54,55	50,00	45,45
Низький	33,33	23,81	23,81	31,82	22,73	27,27

Отже, за когнітивним критерієм виявлено наступні результати: експериментальна група – високий рівень – у 14,29%; 28,57%; 28,57%; контрольна група – у 13,64%; 27,27%; 27,27% дітей. Середні значення достатнього рівня по групах: експериментальна група – 23,81%; контрольна група – 22,73%.

Середній рівень виявлено у 52,38%; 47,62%; 47,62% дітей експериментальної групи та у 54,55%; 50%; 45,45% – контрольної групи. Середні значення по групах – середній рівень в експериментальній групі складає 49,21%; у контрольній – 50%.

Низький рівень виявлено у 33,33%; 23,81%; 23,81% студентів експериментальної групи та у 31,82%; 22,73%; 27,27% студентів контрольної

групи. Середні значення по групах за когнітивним критерієм: експериментальна група – 26,98%; контрольна група – 27,27%.

Таким чином, підрахунки середніх значень за кожним критерієм дозволило скласти зведену таблицю, в якій відображено результати констатувального експерименту (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Результати констатувального експерименту готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку, у %

Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
	емоц .крит	практ. критер.	когн. крит.	загало мпо ЕГ	емоц. крит.	практ. крит.	когн. крит.	загало м по КГ
Високий	31,74	30,16	23,81	28,57	28,79	27,27	22,73	26,26
Середній	46,03	47,62	49,21	47,62	46,96	48,48	50,00	48,48
Низький	22,22	22,22	26,98	23,81	24,24	24,24	27,27	25,25

Отже, як бачимо з таблиці, суттєвої різниці між результатами обох груп не спостерігається. Для наочності результати представлено на рисунку 2.1.

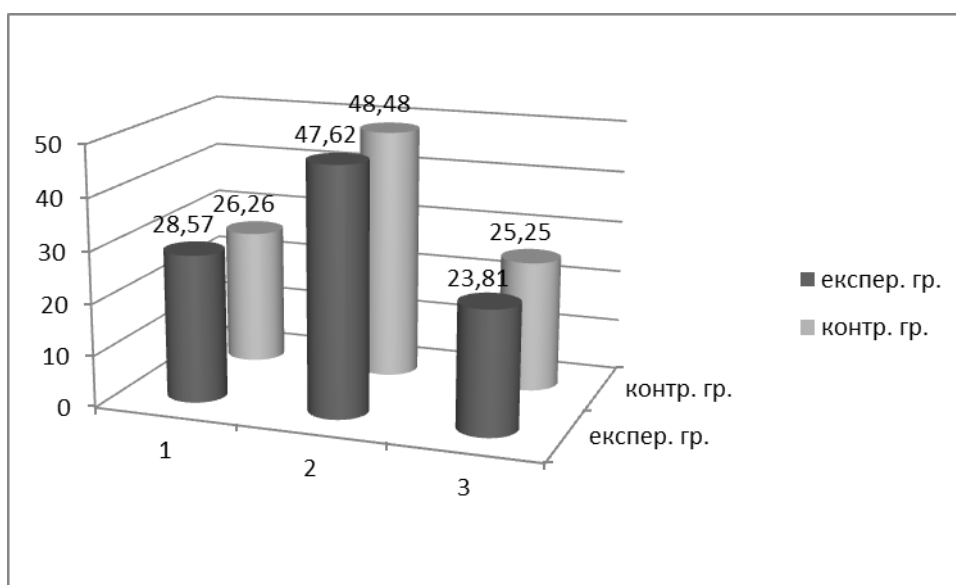

Рисунок 2.1. Порівняння результатів експериментальної та контрольної груп на констатувальному етапі готовності майбутніх

вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми

На рисунку ряд 1 відповідає достатньому рівню; ряд 2 – середньому; ряд 3 – низькому рівню сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми.

Таким чином, проведений констатувальний експеримент дав змогу визначити вихідний рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми у Запорізькому національному університеті. Наступним етапом стало розроблення та впровадження у практику закладу вищої освіти педагогічної програми готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми, спрямованої на підвищення готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку, а саме програму спецкурсу «Навчання через гру», програму курсу «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти» (додаток А, додаток Б).

2.2. Розробка та впровадження педагогічної програми з формування готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.

Програма підвищення готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку складалась у співпраці із учасниками проєкту «Сприяння освіті» у якому бере участь Запорізький національний університет. Актуальністю та спонукальними причинами складання та впровадження даних програм є несформованість у студентів та працюючих вихователів за дослідженням готовності до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.

З огляду на вищесказане та результати теоретичного дослідження та констатувального експерименту, метою програми визначено підвищення рівня

готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.

Досягнення означеної мети обумовлюється виконанням наступних завдань програми:

1. Засвоєння студентами провідних ідей, основних понять та наукових фактів, про діяльнісний підхід, ігрові методи навчання та виховання дошкільників. Стосовно дошкільного віку – це засвоєння систем знань про усі освітні лінії які передбачені Базовим компонентом дошкільної освіти через практичні вправи, ігри, різні цікаві інтерактивні види діяльності.

2. Розширювати уявлення студентів про інструменти діялісного підходу (цеглинки Лего та інші предмети які є поряд із педагогом, головним є засвоєння підходу).

3. Формувати у студентів інше, багатогранне, нестандартне бачення ігрових та діялісних методів та їх використання на будь-якій методиці дошкільної освіти, напряду виховання дітей дошкільного віку.

4. Виховувати любов і повагу до професії, дітей, педагогічної діяльності.

5. Формувати критичне, креативне мислення, вміння знаходити швидко вихід із ситуації.

6. Формувати у здобувачів вищої освіти наскрізні вміння, ці вміння засвоївши студенти можуть згодом передавати дітям дошкільного віку на педагогічній практиці та у професійній діяльності.

7. Навчати студентів нестандартно підходити до організації діяльності з дошкільниками, спиратись на засади наступності дошкільної та початкової освіти, враховувати компетентнісний підхід.

8. Навчати враховувати вікові особливості та ознаки сучасних дітей в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

9. Виховувати толерантне ставлення до дітей, однокласників, вчити легко встановлювати комунікацію та спілкуватись з усіма учасниками освітнього процесу.

10. Оволодіння студентами навичками навчання та перенавчання..

У результаті впровадження програми ми спрогнозували рівень сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів. Це показники:

- сформованість знань про підхід, його походження та особливості;
- прояв відповідного емоційного ставлення до педагогічної діяльності під час використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку;
- наявність системи знань про наступність підходу у дошкільній та початковій освіті;
- мотивація до засвоєння нових підходів, отримання нових знань;
- сформованість навичок впровадження підходу з дітьми дошкільного віку у педагогічній практиці;
- оволодіння конкретними способами поведінки під час виникнення нестандартних, неочікуваних ситуацій (вміння швидко зорієнтуватись, знайти вихід, вирішити проблемне завдання).

Термін реалізації програми – протягом року (2020 –2021 рр.). Програму було розроблено з урахуванням положень Базового компоненту дошкільної освіти, стандарту вищої освіти з дошкільної освіти.

Етапи реалізації програми.

Перший етап – підготовчий. Мета – окреслити коло проблем, учасників, ресурсів. Основне завдання підготовчого етапу визначити наявні ресурси (матеріальні, технічні, людські, тощо).

Другий етап – організаційно-діагностичний. Мета – вивчення реального стану сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками у контрольній та експериментальній групах.

Завдання другого етапу:

- визначення критеріїв сформованості сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів з

дошкільниками;

- проведення констатувального експерименту на основі визначених критеріїв, показників та відповідних їм методів дослідження;

- зробити висновки про актуальність сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів з дошкільниками.

Третій етап – практичний. Мета – реалізація програми з формування сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів (формувальний експеримент).

Завдання:

- сприяти усвідомленню сутності ігрового та діяльнісного підходів в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;

- забезпечити формування ціннісного ставлення до гри, її розвивальних, навчальних та виховних можливостей;

- ознайомити студентів з методичними основами керівництва ігровою діяльністю дітей дошкільного віку;

- забезпечити формування готовності до застосування ігрових та діяльнісних методів навчання в закладі дошкільної освіти;

- сприяти формуванню вмінь організації педагогічної взаємодії;

- активізувати розвиток гнучкості поведінки, критичності мислення, саморегуляції, рефлексії.

Четвертий етап – заключний. Мета – перевірка ефективності впровадженої програми сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів.

Завдання:

- визначити основні досягнення та недоліки у проведеній роботі;

- відстежити зміни у стані сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів (контрольний експеримент);

- визначити подальший напрямок роботи з сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів.

Окрім загальних принципів сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів педагогічної роботи, окремо підкреслимо важливі саме у даній роботі.

1. Узгоджена взаємодія між всіма учасниками програми. Тобто викладачі, студенти, педагогічний колектив працюють як єдина команда.

2. Диференційованість завдань, методів та форм роботи з урахуванням особливостей освітньої програми.

3. Систематичність – усі заходи зведені у систему, яка не протирічить, а органічно вписується у загальну роботу конкретного закладу вищої освіти.

Основні напрями програми:

- безпосередня робота з здобувачами вищої освіти з формування сформованості у майбутніх вихователів готовності до впровадження ігрових та діяльнісних методів робота з батьками (додаток А);

- робота з педагогічним колективом закладу вищої освіти та партнерами керівниками закладів дошкільної освіти;

- співпраця з іншими організаціями (The LEGO Foundation)

- Робота з студентами передбачала проведення спеціально організованих практичних завдань два рази на тиждень; організація самостійної роботи, практичних завдань, педагогічної практики.

Під час занять з курсів ми намагались формувати елементи знань про основні елементи ігрового та діяльнісного підходів, критичне мислення, вміння реалізувати знання на практиці. Студенти отримували теоретичні знання через практичні справи, інтерактивну діяльність у якій ми намагались розвивати у них критичне мислення, вміння знаходити вихід із ситуації.

Під час занять використовувались такі форми роботи:

- командна робота;

- інтерактивні справи;

- проблемні завдання;
- педагогічні ситуації;
- дискусії;
- проєктна діяльність

Крім того, протягом реалізації програми, постійно використовувалося спостереження за діяльністю студентів на педагогічній практиці.

Наступна форма – спільне вирішення проблемної ситуації. На занятті студентам пропонується ситуація, в якій поведінка головного герою є неоднозначною.

Проєктна діяльність – передбачала участь студентів у проєктах на базі закладу вищої освіти та закладу дошкільної освіти з урахуванням ігрового та діяльнісного підходу. Участь студентів у спеціально організованому плейфесті у м.Запоріжжя, де здобувачі вищої освіти були волонтерами та співпрацювали з дошкільниками та їх батьками..

Таким чином, у роботу закладу вищої освіти було впроваджено програму з формування готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку. Ефективність впровадженої програми було перевірено у наступному підрозділі.

2.3. Аналіз ефективності проведеної роботи

Для перевірки ефективності дослідно-експериментальної роботи було проведено контрольний експеримент, який проводився за тією ж схемою, що і констатувальний. Спрямований на визначення остаточного рівня готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку

Зазначимо, що в цілому позитивні зміни відбулися в обох групах. Отже, для визначення нового рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку ті ж

методи, що і на констатувальному етапі

Загальне враження під час контрольного дослідження – у експериментальній групі рівень готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку підвищився. Студенти більш осмислено відповідали на запитання, демонстрували більшу зацікавленість, більші знання щодо використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку. Спостереженням доведена більша зацікавленість студентів у використанні ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку.

Отримані дані співставлялися з результатами опитування та спостереження за дітьми. Окремо оцінювались усі діагностичні дані за трьома критеріями.

Метою контрольного експерименту було визначення нового рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку. Для цього було використано критерії, їх показники та методику дослідження констатувального етапу. Отримані у процесі діагностики дані були підраховані та представлені у відсотковому вигляді. Це було зроблено для того, щоб отримати змогу підрахувати середні значення за кожним критерієм та мати можливість порівняти результати констатувального та контрольного експериментів.

Отже, за першим критерієм – емоційним було отримано такі дані (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Результати готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку за емоційним критерієм, у %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання	спостереження	опитування, тестування	практичні, самостійні завдання

		ня			ння	
Високий	33,33	38,10	33,33	27,27	36,36	27,27
Середній	52,38	47,62	47,62	50,00	45,45	45,45
Низький	19,05	14,29	19,05	22,73	18,18	27,27

Як бачимо з таблиці, дані експериментальної та контрольної групи вже мають певні відмінності та складають: в експериментальній групі – високий рівень – 33,33%; 38,1%; 33,33%; у контрольній групі – 27,27%; 36,36%; 27,27%. Визначення середніх значень дало такі результати: в експериментальній групі на високому рівні 34,34%, що на 3,18% більше ніж на констатувальному етапі; у контрольній – 30,88%.

Середній рівень виявлено вже у 52,38%; 47,62%; 47,62% експериментальної групи та у 50,00%; 45,45%; 45,45% контрольної групи. Середні значення: 49,21% в експериментальній групі, що на 3,18% більше ніж на попередньому етапі; та 47,69% - у контрольній групі.

Низький рівень – у 19,05%; 14,29%; 19,05% дітей в експериментальній групі та у 22,73%; 18,18%; 27,27% – в контрольній. Середні значення: 17,46% у експериментальній групі, що на 4,76% менше ніж на констатувальному етапі та 21,43% у контрольній групі.

Отже, за першим критерієм виявлено певні зміни та зафіксовано відмінність у результатах контрольної та експериментальної груп.

За другим критерієм – практичним – отримано наступні результати (табл. 2.6). Як бачимо, результати експериментальної та контрольної групи після формувального експерименту мають певні відмінності.

Таблиця 2.6

Результати готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку за практичним критерієм, у %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	спосте-	опиту-	практичні,	спосте-	опиту-	практичні,

	реження	вання, тестуван ня	самостійні завдання	реження	вання, тестуван ня	самостійні завдання
Високий	33,33	38,10	33,33	27,27	31,82	27,27
Середній	57,14	52,38	47,62	50,00	50,00	45,45
Низький	9,52	9,52	19,05	22,73	18,18	27,27

В експериментальній групі достатній рівень виявлено у 33,33%; 38,10%; 33,33% дітей; у контрольній групі – у 27,27%; 31,82%; 27,27% дітей. Підрахунки середнього значення наступні: експериментальна група – 34,92%, що на 4,76% більше ніж на констатувальному етапі; контрольна група – 30,88% за практичним критерієм.

Середній рівень в експериментальній групі склав 57,14%; 52,38%; 47,62%; у контрольній – 50,00%; 50,00%; 45,45%. Середні значення: експериментальна група – 52,38%, що на 4,76% більше ніж на попередньому етапі; контрольна група – 49,28% за практичним критерієм.

Низький рівень – експериментальна група – 9,52%; 9,52%; 19,05%; контрольна група – 22,73%; 18,18%; 27,27%. Середні значення – експериментальна група – 12,69%, що на 9,53% менше ніж на попередньому етапі; контрольна група – 19,84%.

Дослідження за третім критерієм – когнітивним – дозволило зробити такі висновки (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Результати готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку за когнітивним критерієм, у %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	спосте- реження	опиту- вання	Практичні завдання	спосте- реження	опиту- вання дітей	Практичні завдання

Продовження таблиці 2.7

Високий	23,81	33,33	28,57	18,18	27,27	27,27
Середній	52,38	52,38	57,14	54,55	50,00	45,45
Низький	23,81	14,29	14,29	27,27	22,73	27,27

За когнітивним критерієм вже виявлено наступні результати: експериментальна група – високий рівень – у 23,81%; 33,33%; 28,57% дітей; контрольна група – у 18,18%; 27,27%; 27,27% дітей. Середні значення достатнього рівня по групах: експериментальна група – 28,57%, що на 4,76% більше ніж на попередньому етапі; контрольна група – 24,24%.

Середній рівень виявлено у 52,38%; 52,38%; 57,14% дітей експериментальної групи та у 54,55%; 50,00%; 45,45% дітей контрольної групи. Середні значення по групах – середній рівень в експериментальній групі складає 53,96%, що на 4,75% більше ніж на констатувальному етапі; у контрольній – 50% (без змін).

Низький рівень виявлено у 23,81%; 14,29%; 14,29% дітей експериментальної групи та у 27,27%; 22,73%; 27,27% дітей контрольної групи. Середні значення по групах: експериментальна група – 17,46%, що на 9,52% менше ніж на констатувальному етапі; контрольна група – 25,76%.

Таким чином, підрахунки середніх значень за кожним критерієм дозволило скласти зведену таблицю, в якій відображено результати контрольного експерименту (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Результати контрольного експерименту готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку, у %

Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
	емоц . крит.	практ. крит.	когніт. крит.	загало м по ЕГ	емоц . крит.	практ. крит.	когніт . крит.	загало м по КГ
Високий	34,92	34,92	28,57	32,8	30,3	28,79	24,24	27,78
Середній	49,21	52,38	53,96	51,85	46,96	48,48	50,00	48,48
Низький	17,46	12,69	17,46	15,87	22,73	22,72	25,76	23,74

Отже, як бачимо з таблиці, спостерігаються певні відмінності між результатами контрольної та експериментальної груп, а саме: високий рівень у експериментальній групі складає 32,8%, а в контрольній – 27,78%. Середній рівень у експериментальній групі 51,85%, а в контрольній – 48,48%; низький рівень у 15,87% експериментальної групи та 23,74% у контрольній групі.

Для наочності результати представлено у % на рисунку 2.2.

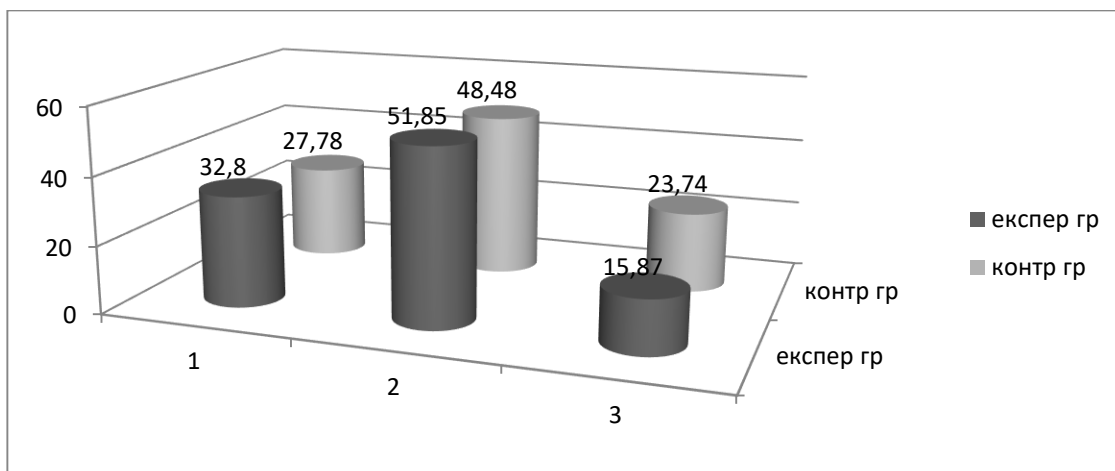

Рисунок 2.2. Порівняння результатів експериментальної та контрольної груп на контрольному етапі

На рисунку ряд 1 відповідає достатньому рівню; ряд 2 – середньому; ряд 3 – низькому рівню сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку у здобувачів вищої освіти запорізького національного університету 2 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта. Як бачимо з рисунку, високий рівень у експериментальній групі на 5,02% вищий ніж у контрольній; середній рівень в експериментальній групі також вищий на 3,37%; низький рівень в експериментальній групі нижчий на 7,87% ніж у контрольній групі.

Таблиця 2.9

Середні показники якості педагогічних умінь у майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку на початку та в кінці експерименту

	Перелік економічних	Початок	Кінець

з/п	умінь	експерименту	експерименту
.	Пізнавальні	4,53	4,69
.	Комунікативні	4,36	4,56
.	Практичні	4,2	4,48
.	Методичні	4,1	4,4
.	Організаційні	4,13	4,42
.	Конструктивні	3,97	4,38

Для викладача закладу вищої освіти важливо знати, що успіх у процесі навчання прийде тоді, коли студент усвідомить об'єктивну основу своїх дій (словом, вирішенням конкретних завдань ігрового та діяльнісного підходів).

Таблиця 2.10

Динаміка рівнів готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку

Рівні інформативності	Групи	Роки			
		2020		2021	
		А	В	А	В
високий	поч. експер.	8,1	8,3	11,5	12,0
	кін. експер.	17,0	17,4	18,1	18,3
середній	поч. експер.	21,3	21,4	23,3	23,5
	кін. експер.	31,9	32,4	37,1	37,9
	поч. експер.	33,6	33,3	32,7	30,8

	кін. експер.	37,2	37,0	39,1	39,8
низький	поч. експер.	17,7	16,9	12,1	12,0
	кін. експер.	34,4	33,3	25,7	24,7

Таким чином, проведений контрольний експеримент дав змогу визначити новий рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку у Запорізькому національному університеті (дошкільного підрозділу), та порівняти результати експериментальної та контрольної групи. За результатами такого порівняння визначено, що в експериментальній групі рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку став вищий.

ВИСНОВКИ

Таким чином проведене дослідження з формування готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку дозволило зробити наступні висновки.

1. Теоретичний аналіз науково-практичних джерел дозволив визначити сутність поняття «професійна підготовка», «ігрові та діяльнісні методи». На сучасному етапі розвитку освіти формування готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку є актуальною проблемою.

2. Аналіз сутності та змісту педагогічної роботи з формування готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку показав, що ефективність підготовки залежить від організації освітнього процесу закладу вищої освіти, форм та методів роботи із студентами, запропонованими курсами та заняттями. Визначені завдання щодо готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку:

1. Засвоєння студентами провідних ідей, основних понять та наукових фактів, про діяльнісний підхід, ігрові методи навчання та виховання дошкільників. Стосовно дошкільного віку – це засвоєння систем знань про усі освітні лінії які передбачені Базовим компонентом дошкільної освіти через практичні вправи, ігри, різні цікаві інтерактивні види діяльності.

2. Розширювати уявлення студентів про інструменти діяльнісного підходу (цеглинки Лего та інші предмети які є поряд із педагогом, головним є засвоєння підходу).

3. Формувати у студентів інше, багатогранне, нестандартне бачення ігрових та діяльнісних методів та їх використання на будь-якій методиці дошкільної освіти, на пряму виховання дітей дошкільного віку.

4. Виховувати любов і повагу до професії, дітей, педагогічної діяльності.

5. Формувати критичне, креативне мислення, вміння знаходити швидко вихід із ситуації.

6. Формувати у здобувачів вищої освіти наскрізні вміння, ці вміння засвоївши студенти можуть згодом передавати дітям дошкільного віку на педагогічній практиці та у професійній діяльності.

7. Навчати студентів нестандартно підходити до організації діяльності з дошкільниками, спиратись на засади наступності дошкільної та початкової освіти, враховувати компетентнісний підхід.

8. Навчати враховувати вікові особливості та ознаки сучасних дітей в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

9. Виховувати толерантне ставлення до дітей, одногрупників, вчити легко встановлювати комунікацію та спілкуватись з усіма учасниками освітнього процесу.

10. Оволодіння студентами навичками навчання та перенавчання..

3. Визначено критерії та показники сформованості готовності майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку: емоційний критерій, який позначається наявністю таких особистісних якостей педагога, та почутті, як почуття поваги до професійної діяльності, вміння керувати своїми емоціями у співпраці з учасниками освітнього процесу; практичний критерій, що характеризується наявністю вміння діяти з використанням ігрових та діяльнісних методів, тобто працювати з дошкільниками вільно використовуючи підхід «Навчання через гру»; когнітивний критерій показує наявність знань здобувачів вищої освіти про підхід, його засади, ключові месенджі та особливості, історію запровадження в Україні.

4. Розроблено та впроваджено у діяльність Запорізького національного університету кафедри дошкільної та початкової освіти факультету соціальної педагогіки та психології педагогічну програму з формування готовності

майбутніх вихователів до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку. Метою програми стало підвищення рівня сформованості готовності до використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку. Програма передбачала такі результати: сформованість знань про підхід, його походження та особливості; прояв відповідного емоційного ставлення до педагогічної діяльності під час використання ігрових та діяльнісних методів з дітьми дошкільного віку; наявність системи знань про наступність підходу у дошкільній та початковій освіті; мотивація до засвоєння нових підходів, отримання нових знань; сформованість навичок впровадження підходу з дітьми дошкільного віку у педагогічній практиці; оволодіння конкретними способами поведінки під час виникнення нестандартних, неочікуваних ситуацій (вміння швидко зорієнтуватись, знайти вихід, вирішити проблемне завдання).

5. Аналіз ефективності впровадженої програми доведений результатами контрольного експерименту, який показав, що у експериментальній групі показники високого рівня підвищилися на 5,02% ніж у контрольній; середній рівень в експериментальній групі підвищився на 3,37%; низький рівень в експериментальній групі знизився на 7,87% ніж у контрольній групі.

Таким чином, мету роботи яка полягала у теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити програму формування готовності вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів досягнуто, гіпотезу дослідження яка полягала у ефективність підготовки майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних методів роботи з дошкільниками забезпечується організацією відповідних навчальних дисциплін, реалізацією освітньої програми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти, впровадженням спеціально розробленої програм спецкурсу та курсу які спрямовані на формування необхідних знань вмінь і навичок фахівцям дошкільної освіти.– підтверджено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми українського національного дошкілля: для наук. працівників, студ., практ. дошк. виховання / Л В. Артемова та ін. Івано-Франківськ, 1995. 242 с.
2. Академічний тлумачний словник української мови. URL: http://sum.in.ua/s/ghotovnistj_s (дата звернення: 15.08.2020).
3. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в ЗДО. К.: Радянська школа, 1981. 264 с.
4. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. № 28. С. 23-27.
5. Богуш А. М. Підготовка педагогічних кадрів до реалізації принципу наступності дошкільної і початкової ланок освіти. Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. В.І. Скрипченка. Слов'янськ: Видавничий центр СДПУ, 2007. С. 3-8.
6. Бодров В. А. Психология профессиональной пригодности. М.: ПЕР СЭ, 2006. 511 с.
7. Букатов В. П. Педагогічні таїнства дидактичних ігор. К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. 128 с.
8. Валентьева Т. І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?. (дата звернення: 15.08.2021).
9. Васютіна Т. М. Підготовка майбутнього педагога до організації ігрової діяльності в навчально-виховному процесі початкової школи. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2008. №1. URL: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/8688/1/Tetyana%20Vasyutina_Pidgotovka%20maybutnogo%20vchutelya.pdf (дата звернення: 15.08.2021).

10. Вітюк В. В. Готовність педагогів до змін в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». *Педагогічний пошук*. 2017. №2(94). С. 3-6.
11. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка. Стенограмма лекции, прочитанной в 1933 г. в ЛГПИ им. А.И. Герцена. URL: <https://dob.1sept.ru/article.php?ID=200500510> (дата звернення: 15.08.2021).
12. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник/ Упорядник О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с.
13. Гура Т. Є. Грати та гратись. Електронний збірник наукових праць ЗОШПО.2020.№1(38).URL:<https://drive.google.com/file/d/1aITMbsifOlKajs3juJLRr88ygaDmbTDM/view> (дата звернення: 15.06.2021).
14. Державний стандарт дошкільної освіти. Постанова КабМіну України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF> (дата звернення: 10.08.2021).
15. Дзятківська Г. Ігрові технології навчання особливості використання.URL:<http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1313/1/9Dzyatkivska.pdf> (дата звернення: 15.04.2021).
16. Дубровська Л. О., Дешко О. О. Проблема готовності вчителів початкових класів до упровадження ідей реформи нової української школи. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2018. №3. С. 23-27.
17. Дубровський В. Л. Технологія організації і проведення дидактичної гри. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2018. № 2. С. 90-94.
18. Дяченко Л. М., Постригач Н. О. Особливості професійного розвитку педагогів в країнах ЄС: метод. рекомендації. К.: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2016. 134 с.
19. Дитина: Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В. О. Огневюк; авт. колектив: Г В. Беленька, О. Л. Богініч,

Н. І. Богданець-Білоskalенко та ін.; наук. ред. Г. В. Беленька, О. А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.

20. Дошкільна освіта: словник-довідник / Упор. К. Л. Крутій, О. О. Фунтікова. Запоріжжя: Тов. «ЛПКС» ЛТД, 2010. 324 с.

21. Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кременя. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

22. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х.: Основа, 2010. 176.

23. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 15.03.2020).

24. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / упорядн. словника С. В. Волобуєва. К. : НТУ, 2017. 172 с.

25. Ковшар О. В. Роль партнерської взаємодії дошкільної та початкової ланок освіти в організації передшкільної освіти. Наукові записки Ніжинського державного ун-ту імені Миколи Гоголя. Психолого- педагогічні науки. 2015. № 4. С. 57–63.

26. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» / Л. В. Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 144 с.

27. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх педагогів у контексті розвитку дошкільної освіти : монографія. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. 343 с.

28. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: колективна монографія / [Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина [та ін.]; за заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. 112 с.

29. Короткова Н. А. Современные исследования детской игры.

Вопросы психологии. 1985. №2. С. 163-168.

30. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л. М. Проколієнко; Уклад. В. В. Андрієвська, Г. О. Балл, О. Т. Губко, О. В. Проскура. К.: Рад. шк., 1989. 608 с.

31. Кудикіна Н. В. Внесок вітчизняних психологів у формуванні педагогічної теорії ігрової діяльності дітей. Практична психологія та соціальна робота. 2005. №1. С. 7-9.

32. Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність дошкільників: Монографія. К.: КМПУ, 2003. 272 с.

33. Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність у початковій. Відкритий урок: Розробки. Технології, Досвід: Освітнянський науково-методичний журнал. 2006. №5/6. С. 27-32.

34. Куліш І. М. Застосування дидактичних ігор у навчальному процесі. *Нові технології навчання*: наук.-метод. зб. / ред. кол.: В. Д. Зайчук (голов. ред.), О. Я. Савченко, М. Ф. Дмитриченко та ін. К.: НМЦ ВО, 2002. Вип. 33. С. 174-175.

35. Ларіонова Н. Б. Модель науково-методичного супроводу формування готовності вчителя початкових класів до роботи в умовах Нової української школи закладами післядипломної педагогічної освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2019. №1 (324), Ч. II. С. 158-165.

36. Леонтьев А. А. Что такое деятельностный подход в образовании. URL: <http://school2100.com/upload/iblock/ddb/ddbd4b0d94c5c90731c84a2ebc7865c1.pdf> (дата звернення: 15.08.2020).

37. Москалець В. П. Проблема вивчення поняття «готовність до професійної діяльності» у психології. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. №4 (41). С. 268-273.

38. Наказ МОН від 15.01.2018 №36 «Про затвердження типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти»

[Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-organizaciyi-i-provedennya-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-zakladami-pislyadiplomnoyi-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення: 10.08.2021).

39. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: Літера ЛТД, 2018.

40. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

41. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: «Академвидав», 2006. 456 с.

42. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Київ : Кондор, 2011. 469 с.

43. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2010. 432 с.

44. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О.Ю. Рома, В.Ю. Близнюк, О.П. Борук. The LEGO Foundation, 2016. 144 с.

45. Родненко М. Монтессорі-освіта: актуальність, тенденції та перспективи розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 10 (64). С. 279-290.

46. Рома О. Ю. Гра по-новому, навчання по-іншому: підготовка вчителів початкової школи до роботи в Новій українській школі. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку: Матеріали II Всеукраїнської наук.-практ.конф. 14 травня 2020 р./ за заг.ред. В.В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв В.В., 2020. 326 с. С. 100-102.

47. Рома О. Ю. Дослідження готовності педагогів закладів дошкільної освіти до супроводу ігрової діяльності дітей. *Вісник Запорізького національного університету: Педагогічні науки*. 2019. №1(32). С. 95-99.

48. Рома О. Ю. Інноваційні форми та методи підготовки вчителів

початкових класів у системі післядипломної педагогічної освіти до впровадження ігрових методів навчання. *East European Science Journal*. 2020. №6 (58). Р.6. 51-54.

49. Рома О. Ю. Конструктори LEGO Education як засіб формування пізнавальної сфери дітей дошкільного віку. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №2. С. 10-17.

50. Рома О. Ю. Логіко-математичний розвиток дошкільників засобами конструктора LEGO: тренінг для педагогів. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. №5. С. 14-19.

51. Рома О. Ю. Організаційно-методичні засади підготовки майбутніх вчителів до запровадження діяльнісного підходу в початковій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Збірник наукових праць. 2020. № 69. Т.2. С. 155-158.

52. Рома О. Ю. Підготовка вчителів початкових класів Запорізької області до впровадження ігрових методів навчання: від діагностики до розвитку ігрової компетентності. Упровадження концепції Нової української початкової школи в Запорізькій області: перші кроки: колективна монографія / відп. ред. Т.Є. Гура. Запоріжжя: ФОП К.С. Советнікова, 2019. 260 с. С. 42-64.

53. Рома О. Ю. Розвиток ігрової компетентності вчителів початкових класів в умовах післядипломної освіти. *Педагогічні науки та освіта : збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. Вип. XXIV-XXV. Запоріжжя: СТАТУС, 2018. 152 с. С. 31-37.

54. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: Вища школа, 2004. 335 с.

55. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: У 5 т. Київ : Радянська школа, 1976. Т. 3. 65 с.

56. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / за заг. ред. О. І. Шапран. Тернопіль : ТОКІППО, 2001. 179 с.

57. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Рад. школа, 1976.

Т. 1. 314 с.

58. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навч.-метод. посіб. / авт. кол. Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова. Луганськ : Альма-матер, 2007. 496 с.

59. Тихеева Е. И. Игры и занятия малых детей. 2-е изд. Москва : Просвещение, 1965. 119 с.

60. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. М.: Изд-во МГУ, 2003. 416 с.

61. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник /Упорядник О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 32 с.

62. Щербакова К. Й. Рольові ігри з будівельним матеріалом як засіб соціалізації дітей дошкільного віку. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип.1. С. 244-250.

63. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах.К.: Вища школа, 2004. 205 с.

64. Czerniawski G. Professional Development for Professional Learners - Teachers' experiences in Norway, Germany and England. URL: <https://repository.uel.ac.uk/> (Last accessed: 15.08.2021).

65. Danniels E., Pyle A. Defining Play-based Learning. In: Tremblay RE, Boivin M, Peters RDeV, eds. Pyle A, topic ed. Encyclopedia on Early Childhood Development. URL: <http://www.child-encyclopedia.com/play-based-learning/according-experts/defining-play-based-learning>. (Last accessed: 15.08.2020).

66. Docket S. Thinking about play, playing about thinking. In E. Dau (Ed.), *Child's play. Revisiting play in early childhood settings*. Sydney, Australia: MacLennan Petty. 1999.

67. Drobot O.V. Professional orientation as a structural component of professional consciousness. *Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University*, G.S. Kostiuk

Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of

68. Ukraine / edited by S.D.Maksymenko, L.A.Onufriieva. Kamianets-Podilskyi: Aksioma, 2014.P. 160-174.

69. Elmore R. F. Getting to scale with good educational practice. Harvard Educational Review, 1996. 66 (1), 1-26.

70. Fein G. G. Pretend play in childhood. Child Devel. 1981. V. 52. P. 1095-1118.

71. Pyle A., Danniels E. A continuum of play-based learning: The role of the teacher in play-based pedagogy and the fear of hijacking play. Early Education and Development. 2017. № 28 (3). 274-289.

72. Zosh J. M., Hopkins E. J., Jensen H., Liu C., Neale D., Hirsh-Pasek K., Solis S.L., Whitebread D. Learning through play: A review of the evidence. White paper. The LEGO Foundatoin. 2017. 40 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Програма з формування готовності майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних підходів з дітьми дошкільного віку

Програма спецкурсу «Навчання через гру» для здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	вибору	
		Цикл дисциплін професійної підготовки	
Розділів – 2	Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		2-й	4-й
		Лекції	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год самостійної роботи студента – 3,6 год	Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»	Практичні	
		36 год	10 год
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Самостійна робота	
		54 год	80 год
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання спецкурсу «Навчання через гру» є оволодіння майбутніми вчителями початкових класів ігровими та діяльнісними методами навчання.

Основними **завданнями** викладання спецкурсу «Навчання через гру» є:

- сприяти усвідомленню сутності ігрового та діяльнісного підходів в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;
- забезпечити формування ціннісного ставлення до гри, її розвивальних, навчальних та виховних можливостей;
- ознайомити студентів з методичними основами керівництва ігровою діяльністю дітей дошкільного віку;
- забезпечити формування готовності до застосування ігрових та діяльнісних методів навчання в закладі дошкільної освіти;
- сприяти формуванню вмій організації педагогічної взаємодії;
- активізувати розвиток гнучкості поведінки, критичності мислення, саморегуляції, рефлексії.

У результаті вивчення спецкурсу «Навчання через гру» студенти повинні **знати:**

- знати соціально-культурні передумови дошкільної освіти (психолого-педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби); знаходити типові ознаки і специфіку процесів виховання, навчання, освіти і розвитку дітей у ранньому і дошкільному віці;
- інтерпретувати зміст і вимоги Базового компонента дошкільної освіти та варіативних програм дошкільної освіти, рекомендованих МОН України, обирати адекватні методиками для їх забезпечення;
- знати критерії оцінювання якості освітньої діяльності з розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку;
- володіти концептуальними знаннями, набутими у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень. Розуміти суть і логіку теоретичних положень психолого-педагогічної науки як основи процесу навчання, виховання і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

вміти:

- застосовувати, узагальнювати і упорядковувати інформацію про явища і процеси із сфери розвитку, навчання й виховання дітей раннього і дошкільного віку за визначеними логічними підставами;
- володіти засобами, методами, методиками і технологіями навчання й виховання з метою формування гармонійно розвиненої особистості дитини раннього і дошкільного віку;
- розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми у професійній діяльності, що передбачають збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів;
- володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку;
- володіти методиками психолого-педагогічного супроводу та виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення й поваги до інших, попередження та протидії булінгу;
- підвищувати рівень підготовки та професійної компетентності, спрямовуючи їх на соціальний і культурний розвиток суспільства. Самостійно працювати з літературними джерелами та засобами масової інформації, здійснюючи навчання впродовж життя;
- вміти пояснювати, демонструвати і захищати особисту позицію у сфері розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку державною мовою;
- будувати комунікативну стратегію, тактику та техніку взаємодії з колективом закладу дошкільної освіти, організовувати спільну діяльність для обміну досвідом, впровадження в роботу наукових наробок з метою підвищення особистісного рівня;
- вміти пояснювати учасникам освітнього процесу послідовність обраних дій, переконувати в їх доцільності і ефективності; обігрувати педагогічні ситуації,

спрямовані на формування й розвиток особистості дитини; аналізувати результати та проєктувати шляхи вдосконалення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти;

- використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для професійної самоосвіти та особистісного зростання;
- орієнтуватися в широкому виборі сучасних методик і технологій, доцільно обирати оптимальні засоби педагогічного впливу, нести особисту відповідальність за їх ефективне застосування в освітньому процесі;
- самостійно орієнтуватися в ситуації, з'ясовувати причини не передбачуваних ситуацій, роз'яснювати, яка відповідальність очікує за неправильно прийняті рішення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. здатність до ефективної міжособистісної взаємодії;

- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

- здатність до міжособистісної взаємодії;

- здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку в дітей раннього і дошкільного віку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій;

- здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку;

- здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку з урахуванням особливостей компетентнісного, діяльнісного, інтегративного підходу та застосуванням ігрових методів в організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти;

- здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Міждисциплінарні зв'язки. Тематика спецкурсу «Навчання через гру» пов'язана з навчальними дисциплінами «Вступ до педагогічної професії», «Дошкільна педагогіка», «Загальна психологія», «Вікова фізіологія, валеологія», «Дитяча психологія», «Дошкільна лінгводидактика», «Методика ознайомлення з природою», «Методика фізичного виховання», «Методика зображувальної діяльності», «Методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку», «Методика музичного виховання», «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Гра в контексті сьогодення

Тема 1. Вступ до спецкурсу «Навчання через гру»

Правила спільної роботи в межах спецкурсу «Навчання через гру». Умови ефективності і дієвості правил. Поняття «агенство дитини» в контексті дошкільної освіти. Початок дослідження змісту поняття «гра». Ігрові способи об'єднання дітей у пари, групи, команди.

Тема 2. Можливості для гри.

Безмежний арсенал інструментів вихователя закладу дошкільної освіти. Ігрові способи організації ігрової активності дітей упродовж дня: час, місце, правила

для гри тощо. Збагачене освітнє середовище: умова особистісно-орієнтованої та компетентнісної освіти.

Тема 3. Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 1

Час змін в світі і освіті. Науковці, футурологи та візіонери про сьогодення та майбутнє людства. Гра як спосіб підготувати дитину сьогодні до світу завтра. Роль гри у формуванні цілісної особистості дитини.

Тема 4. Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 2

Портрет сучасного дошкільника. Сутність поняття «дошкільна зрілість». Наступність між дошкільною та початковою ланкою у контексті формування базових компетентностей дитини. Умови ефективного розвитку, навчання, виховання, дітей цифрового покоління. Гра як спосіб партнерської взаємодії дітей, батьків, педагогів.

Тема 5. Освіта переосмислення концепту.

Міжнародний досвід. Концептуальні засади розвитку дошкільної освіти в Україні. Сучасний заклад дошкільної освіти як відповідь на запит суспільства.

Тема 6. Гра: переосмислення концепту.

Гра як провідна діяльність людини та відкрита система. Психологічні закономірності розвитку ігрової діяльності дошкільника. Педагогіка гри. Роль гри у формуванні цілісної особистості дитини. Гра – як спосіб взаємодії з дитиною.

Розділ 2. Гра як інструмент та механізм освітньої діяльності в системі дошкільної освіти

Тема 7. Гра як інструмент, механізм та спосіб всебічного розвитку дитини дошкільника.

Усвідомлена практика гри. Варіативність ігрового підходу. Методика «Шість цеглинок» як один із інструментів ігрового підходу. Нейропсихологічні основи розвитку дитини та ігрові методи навчання.

Тема 8. Вільна гра: особливості та значення.

Досвід вільної гри: тут і тепер. Значення вільної гри для дітей та педагога. Педагогічний супровід вільної гри. Вільна гра як ресурс особистісного розвитку людини.

Тема 9. Реалізація ігрового підходу в закладі дошкільної освіти.

Особливості моделей гри у розрізі освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Циклічний підхід. Поняття «стан потоку» як невід'ємна умова для утримання інтересу та мотивації дітей. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» як один із прикладів реалізації ігрового підходу.

Тема 10. Характеристики ігрової діяльності дитини.

Рефлексивний аналіз власного ігрового досвіду. Характеристики гри: значуща, соціальна, активна, мотивуюча, радісна. Вплив гри на різні сфери розвитку дитини.

Тема 11. Креативність як ключове вміння людини.

Підходи до розуміння поняття творчість та креативність. Практика пошуку креативних рішень. Відкриті запитання як один із основних принципів підходу «навчання через гру». Лепбук.

Тема 12. Проектна діяльність як сучасна освітня технологія.

Реалізація проектної діяльності в закладі дошкільної освіти. Типи освітніх проектів. Педагогічний супровід проектної діяльності.

Тема 13. Вихователь та батьки – сучасний вимір взаємодії.

Педагогічний супровід взаємодії усіх суб'єктів дошкільної освіти. Гра як системоутворювальний механізм ефективної та усвідомленої соціальної взаємодії.

Тема 14. Роль педагога в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.

Роль педагога в ігровому освітньому просторі дитини. Нова роль вихователя в освітньому процесі – дизайнер, фасилітатор, консультант, тренер, коуч. Секрети успіху сучасного педагога.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	усього	денна форма			усього	заочна форма		
		у тому числі				у тому числі		
		л	практ	сам.роб		л	практ.	сам.роб
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Гра в контексті сьогодення								
Тема 1. Вступ до спецкурсу «Навчання через гру»	6		2	4	7		2	5
Тема 2. Можливості для гри	6		2	4	8			8
Тема 3. Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 1	6		2	4	6			6
Тема 4. Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 2	8		4	4	10		2	8
Тема 5. Освіта переосмислення концепту	6		2	4	6			6
Тема 6. Гра: переосмислення концепту.	6		2	4	8		2	6
Разом за розділом 1	38		14	16	45		6	39
Розділ 2. Гра як інструмент та механізм освітньої діяльності в початковій школі								
Тема 7. Гра як інструмент, механізм та спосіб всебічного розвитку дитини дошкільника.	14		6	8	7		2	5
Тема 8. Вільна гра: особливості та значення.	6		2	4	5			5
Тема 9. Реалізація ігрового підходу в закладі дошкільної освіти.	9		4	5	5			5
Тема 10. Характеристики ігрової діяльності дитини.	7		2	5	8		2	6
Тема 11. Креативність як ключове вміння людини.	7		2	5	5			5
Тема 12. Проектна діяльність як сучасна освітня технологія.	5		2	3	5			5
Тема 13. Вихователь та батьки – сучасний вимір взаємодії.	6		2	4	5			5
Тема 14. Роль педагога в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.	6		2	4	5			5
Разом за розділом 2	45		22	38	45		4	41
Усього годин	90		36	54	90		10	80

6. Теми практичних занять

№ теми з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1.	Вступ до спецкурсу «Навчання через гру»	2	2
2.	Можливості для гри	2	
3.	Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 1	2	
4.	Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 2	4	2
5.	Освіта: переосмислення концепту	2	
6.	Гра: переосмислення концепту.	2	2
7.	Гра як інструмент, механізм та спосіб всебічного розвитку дитини дошкільника.	6	2
8.	Вільна гра: особливості та значення.	2	
9.	Реалізація ігрового підходу в закладі дошкільної освіти.	4	
10.	Характеристики ігрової діяльності дитини.	2	2
11.	Креативність як ключове вміння людини.	2	
12.	Проектна діяльність як сучасна освітня технологія.	2	
13.	Вихователь та батьки – сучасний вимір взаємодії.	2	
14.	Роль педагога в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.	2	
Разом		36	10

7. Самостійна робота

№ теми з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1.	Вступ до спецкурсу «Навчання через гру» <i>1)Запропонувати 10 способів об'єднання дітей у пари/команди/групи (3 способи - від викладачів, 3 способи – з інтернету, 3 способи – від одногрупників, 1 спосіб - власний). Оформити завдання у Word Doc.</i> <i>2)Дослідити зміст поняття «гра» та створити хмару слів у застосунках, що згадані у ресурсі за посиланням: https://naurok.com.ua/post/internet-resursi-dlya-stvorennya-hmar-sliv-vlasnoruch</i>	4	5
2.	Можливості для гри <i>1)Опрацювати запропоновані статті, зокрема візюнера Іллі Кенігштейна, за посиланнями та зафіксувати у вигляді презентації основні повідомлення до кожної статті https://www.obozrevatel.com/society/ilya-kenigshtejn-professii-buduschego-rabota-budet-privilegiej.htm https://www.epravda.com.ua/authors/583b5fbba2b2b/ https://www.obozrevatel.com/society/ivan-kompan-professii-kotoryie-pozvoljat-razbogetet-v-buduschem.htm</i> <i>2)Користуючись різними джерелами створити презентацію про винаходи, інновації у будь-якій сфері життя за останній рік. Максимум 5 слайдів. На наступну зустріч усі учасники мають мати з собою ноутбук або планшет.</i>	4	8

3.	<p>Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 1</p> <p>1) Самостійно опрацювати зміст Концепції НУШ, знайти у тексті відповіді на питання тесту та перевірити себе.</p> <p>2) Розібратися із особливостями НУШ, досліджуючи Концепцію НУШ та самостійно дати відповіді на питання тесту.</p>	4	6
4.	<p>Дошкільна освіта в контексті сьогодення – частина 2</p> <p>1) Знайти на теренах інтернету інформацію про покоління X та Y та створити нотатну довідку про особливості цих поколінь. (Для успішної реалізації учасників як майбутніх педагогів необхідне глибоке та усвідомлене розуміння особливостей покоління з яким їм доведеться взаємодіяти, а також розуміти покоління X та Y, оскільки ці покоління є батьками та колегами)</p> <p>2) Переглянути відео з порталу EdEra «Наскрізні вміння»</p>	4	8
5.	<p>Освіта: переосмислення концепту</p> <p>1) Придумати/знайти 3 гри-лічилки, 3 пальчикові гри, 3 руханки. Бути готовими провести будь-яку з них.</p> <p>2) Згадати режимні моменти у дитячому садочку, обрати один з них і описати хід його проведення з дітьми використовуючи ігровий підхід. Роздрукувати, додати в Play портфолію і поділитися ідеєю у Play Viber групі та вподобати/лайкнути ідею, яка найбільше сподобалась. (Голосування у Viber групі за найкращу ідею)</p>	4	6
6.	<p>Гра: переосмислення концепту.</p> <p>Проаналізувати вікові особливості розвитку дитини всіх вікових груп та пов'язані з ними способи взаємодії. Створити самостійно картки (силуети дітей з віковими особливостями та елементи одягу із зазначенням особливостей взаємодії) по кожній віковій групі.</p>	4	6
7.	<p>Гра як інструмент, механізм та спосіб всебічного розвитку дитини дошкільника.</p> <p>1) Зареєструватися у Facebook групі «Сприяння освіті»</p> <p>2) Адаптувати вправу “Запам’ятайки” відповідно до вікових особливостей дітей раннього, молодшого і старшого віку. Оформити у WordDoc та покласти у портфолію.</p> <p>3) Придумати фізкультхвилинку з цеглинками LEGO і бути готовим провести її на наступних зустрічах.</p>	8	5
8.	<p>Вільна гра: особливості та значення</p> <p>1) Переглянути мультфільм “Історія LEGO”, визначити і записати ключові повідомлення для себе як педагога, та для себе як особистості.</p> <p>2) Дослідити види запитань, акцентуючи увагу на відкритих і закритих запитаннях. Створити таблицю закритих та відповідних відкритих запитань (на менше 10)</p>	4	5
9.	Реалізація ігрового підходу в закладі дошкільної освіти.	5	5

	<p>1)Знайти програму “Безмежний світ гри з LEGO” на теренах інтернету, познайомитись з її структурою та приділити особливу увагу видам гри.</p> <p>2)Придумати/знайти розвивальну гру та описати її. Адаптувати її для дітей молодшого та старшого віку. Оформити у форматі Word doc.</p>		
10.	<p>Характеристики ігрової діяльності дитини.</p> <p>За допомогою методичного посібника «Гра по-новому, навчання по-іншому» ст.6 розкодувати зміст кожної з 5 сфер розвитку дитини та придумати та описати гру з м'ячем, яка була б спрямована всебічний розвиток дитини, тобто розвивала 5 сфер розвитку дитини.</p> <p>Тренер наголошує на тому, що не кожен досвід має обов'язково впливати на всі 5 сфер розвитку дитини, але не можна фокусуватися виключно на когнітивну сферу.</p> <p>Перед початком наступної пари тренер пропонує учасникам розмістити свої роздруковані ігри з м'ячем на паркан/стіні ідей.</p> <p>2) Фотоквест: сфотографувати 10 речей, які використані не за призначенням і реалізують чиясь оригінальну ідею.</p>	5	6
11.	<p>Креативність як ключове вміння людини.</p> <p>1) Дослідити поняття “лепбук” на теренах інтернету. 2) 2)Виготовити власний лепбук, який можна використати з дітьми для розвитку їхньої креативності.</p>	5	5
12.	<p>Проектна діяльність як сучасна освітня технологія</p> <p>1)Переглянути відео-презентації, як практичні приклади реалізації довготривалих проєктів в дитячих садочках і школах у рамках участі закладів освіти у Фестивалі гри, навчання та натхнення Play Fest.</p> <p>2)Дослідити роль сучасного педагога, використовуючи програму “Безмежний світ гри з LEGO” та інші джерела. Скласти сканворд “Характеристики сучасного педагога”</p>	3	5
13.	<p>Вихователь та батьки – сучасний вимір взаємодії.</p> <p>1)Дослідити тему та створити Idea List з переліком цікавих форм роботи з батьками всеукраїнського та міжнародного масштабу.</p> <p>2)Скласти поради для батьків та оформити їх у вигляді малюнків-символів. Перед початком наступної зустрічі учасники розміщують створені малюнки-символи в Idea Market (в аудиторії) та розшифровують їх.</p>	4	5
14.	<p>Роль педагога в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.</p> <p>1) У парах або трійках візуалізувати на аркушах А3 враження від тренінгів спецкурсу «Навчання через гру». Потрібно намалювати і написати відповіді на надані запитання.</p> <p>Тренер пропонує додати до малюнку власних запитань і відповідей та символів, що їх позначають.</p> <p>Поділитися малюнками і думками у вайбер групі.</p> <p>2) Знайти на теренах інтернету практичну вправу з</p>	4	5

	<i>розвитку критичного мислення дітей дошкільного віку і додати її у своє Play портфоліо</i>		
Разом		54	80

8. Види контролю і система накопичення балів

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль успішності студентів здійснюється практично постійно за всіма видами робіт: виконання практичних завдань, усні відповіді, контрольне тестування, виконання творчих робіт, загальна активність на заняттях тощо.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль – здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності студентів: відвідування практичних занять та робота на них; виконання завдань самостійної роботи;

- підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: залік.

Використовуються такі методи перевірки:

- методи усної перевірки результатів навчання – бесіда, виступ, пояснення;

- методи письмової перевірки результатів навчання – творчі завдання, тестування.

Письмовий контроль проводиться у формі виконання студентами письмових завдань самостійної роботи. Усний контроль проводиться у формі співбесіди зі студентом, наприклад, під час презентації виконання домашнього завдання.

Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання.

При наявності 35 балів поточного контролю, студент допускається до підсумкового контролю.

Якщо студент із поважних причин пропустив заняття, для відпрацювання матеріалу йому пропонується виконання практичного завдання, проводиться усна співбесіда.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується із загальної кількості набраних балів за результатами поточного контролю та заліку.

Перевірка рівня засвоєння знань (поточний та підсумковий тестовий контроль, залік (теоретична частина) за вибором викладача може здійснюватися шляхом: комп'ютерного або письмового тестування. Практична частина заліку – підготовка РІау портфоліо, створення моделі «Я – успішний педагог» та усна презентація.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання практичних завдань;
- змістовність;
- якість виконання практичних завдань;
- оригінальність.

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Підготовка практичного завдання <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	18	1,5	27
2	Презентація завдання. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять.</i>	16	1,5	24
3	Контрольне тестування після вивчення першого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення першого розділу</i>	1	4,5	4,5

4	Контрольне тестування після вивчення другого розділу. <i>Термін виконання: по завершенню вивчення другого розділу.</i>	1	4,5	4,5
Залік	Залік (практична частина) – виконання творчого завдання <i>Термін виконання: згідно з розкладом.</i>	1	0-20	20
	Залік (теоретична частина) - підсумкове тестування. <i>Термін виконання: згідно з розкладом.</i>	1	0-20	20
Усього		7		100

Критерії оцінювання

1-2. Виконання практичного завдання та його презентація на практичному занятті оцінюється у 3 бали (1,5 бала – за підготовку та 1,5 бала за презентацію (див. попередня табл.)).

Критерії оцінювання:

3 бали отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчій підхід до його виконання та представлення; під час презентації виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував власні завдання або питання для групового обговорення.

2 бали отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово правильно; під час презентації виявив певну активність, запропонував завдання або питання для групового обговорення.

1 бал отримує студент, який виконав завдання номінально, без творчого підходу.

0 балів отримує студент, який не виконав завдання. У таких випадках студенту надається можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття. При цьому максимально можливе отримання балів складає - 1.

4. Контрольне тестування після вивчення розділів оцінюється максимально у 4,5 бали. Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 4,5 бали.

5. Залік.

Практична частина заліку. Творче завдання передбачає підготовку Play портфоліо, яке оформлюється у друкованому вигляді та створення моделі «Я – успішний педагог».

Критерії оцінювання творчого завдання.

Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи:

1. Play портфоліо

- наповнення (відповідно до завдань самостійної роботи) – 3 б.;
- оригінальність – 5 б.;
- оформлення портфоліо – 2 б..

2. Створення моделі:

- оригінальність – 5 б.;
- презентація творчого завдання – 5 б..

Теоретична частина заліку оцінюється у 20 балів. Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 20 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Додаток Б

Програма з формування готовності майбутніх вихователів до впровадження ігрових та діяльнісних підходів з дітьми дошкільного віку
Програма курсу «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти» для здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів – 3	Обов’язкова	
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин – 90	Цикл професійної підготовки освітньої програми	
		Семестр:	6-й
Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 20	36 год	10 год
		Самостійна робота	
		54 год	80 год
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка гри в закладах дошкільної освіти» є усвідомлення студентами сутності діялісного підходу як

наскрізного в освітньому процесі закладу дошкільної освіти та оволодіння стратегіями його практичної реалізації у роботі з дітьми дошкільного віку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Педагогіка гри в закладах дошкільної освіти» є:

- усвідомити сутність діяльнісного підходу, його основну ідею впровадження в закладі дошкільної освіти;
- озброїтися арсеналом інструментів діяльнісного підходу;
- ознайомитися з діяльнісною інтеграцією та засадами її практичної реалізації в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;
- актуалізувати знання щодо теоретико-методологічних засад проєктування в закладі дошкільної освіти;
- виробити ціннісне ставлення до дослідницько-експериментальної діяльності як механізму створення стану потоку;
- засвоїти поняття дизайн-мислення та його складових;
- розкрити сучасні підходи до тлумачення понять креативного та критичного мислення і прийоми їх розвитку;
- ознайомитися із трансформаційним впливом освітнього середовища на педагогічну свідомість;
- засвоїти поняття діяльнісного підходу в умовах дистанційної освіти як нової освітньої реальності;
- розкрити значущість педагогіки партнерства як нового виміру взаємодії в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;
- виробити уявлення про особистісний розвиток як передумову професійного зростання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **компетентностей**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Компетентності:	Методи: пояснювально-ілюстративні,

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	репродуктивні; словесні. Контрольні заходи: тестування
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;	Методи: проблемні, частково-пошукові; словесні (бесіди, дискусії, обговорення, робота з літературою, нормативно-правовою документацією); методи розвитку критичного мислення.
- Здатність до міжособистісної взаємодії.. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Контрольні заходи: виконання практичних завдань. Методи: проблемні, частково-пошукові, дослідницькі; практичні (вправи, ігри, тренінги); інтерактивні; методи самоконтролю.
- Здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку в дітей раннього і дошкільного віку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій.	Методи: проблемні, частково-пошукові; словесні (бесіди, дискусії, обговорення, робота з літературою, нормативно-правовою документацією); практичні (вправи, завдання); інтерактивні; методи самоконтролю. Контрольні заходи: тестування, виконання практичних завдань.
- Здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.	Методи: проблемні, частково-пошукові, дослідницькі; практичні, творчі завдання; інтерактивні. Контрольні заходи: виконання практичних завдань.
-Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку з урахуванням особливостей компетентнісного, діяльнісного, інтегративного підходу та застосуванням ігрових методів в організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.	Методи: проблемні, частково-пошукові, дослідницькі; словесні (бесіди, дискусії, обговорення); практичні (вправи, творчі завдання, складання конспектів); інтерактивні; методи розвитку критичного мислення. Контрольні заходи: тестування, виконання практичних завдань.
Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини	Методи: проблемні, частково-пошукові, дослідницькі; практичні, творчі завдання; інтерактивні. Контрольні заходи: виконання практичних завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- знати соціально-культурні передумови дошкільної освіти (психолого-педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби); знаходити типові ознаки і специфіку процесів виховання, навчання, освіти і розвитку дітей у ранньому і дошкільному віці;

- інтерпретувати зміст і вимоги Базового компонента дошкільної освіти та варіативних програм дошкільної освіти, рекомендованих МОН України, обирати адекватні методики для їх забезпечення;
- знати критерії оцінювання якості освітньої діяльності з розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку;
- володіти концептуальними знаннями, набутими у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень. Розуміти суть і логіку теоретичних положень психолого-педагогічної науки як основи процесу навчання, виховання і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти**:

- володіти вміннями і навичками, необхідними для реалізації Базового компонента дошкільної освіти та чинних освітніх програм; визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності;
- застосовувати, узагальнювати і упорядковувати інформацію про явища і процеси із сфери розвитку, навчання й виховання дітей раннього і дошкільного віку за визначеними логічними підставами;
- володіти засобами, методами, методиками і технологіями навчання й виховання з метою формування гармонійно розвиненої особистості дитини раннього і дошкільного віку;
- розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми у професійній діяльності, що передбачають збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів;
- володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку;

- володіти методиками формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі та довкіллі; здатність виявляти й оцінювати їх ефективність;
- володіти методиками психолого-педагогічного супроводу та виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення й поваги до інших, попередження та протидії булінгу;
- підвищувати рівень підготовки та професійної компетентності, спрямовуючи їх на соціальний і культурний розвиток суспільства. Самостійно працювати з літературними джерелами та засобами масової інформації, здійснюючи навчання впродовж життя;
- вміти пояснювати, демонструвати і захищати особисту позицію у сфері розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку державною мовою;
- будувати комунікативну стратегію, тактику та техніку взаємодії з колективом закладу дошкільної освіти, організовувати спільну діяльність для обміну досвідом, впровадження в роботу наукових наробок з метою підвищення особистісного рівня;
- вміти пояснювати учасникам освітнього процесу послідовність обраних дій, переконувати в їх доцільності і ефективності; обігрувати педагогічні ситуації, спрямовані на формування й розвиток особистості дитини; аналізувати результати та проєктувати шляхи вдосконалення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти;
- використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для професійної самоосвіти та особистісного зростання;
- орієнтуватися в широкому виборі сучасних методик і технологій, доцільно обирати оптимальні засоби педагогічного впливу, нести особисту відповідальність за їх ефективне застосування в освітньому процесі;

- самостійно орієнтуватися в ситуації, з'ясовувати причини не передбачуваних ситуацій, роз'яснювати, яка відповідальність очікує за неправильно прийняті рішення.

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика навчальної дисципліни «Педагогіка гри в закладах дошкільної освіти» пов'язана зі спецкурсом «Навчання через гру», з курсами «Дошкільна педагогіка», «Методика ознайомлення з природою», «Методика ознайомлення з довкіллям», «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Методика зображувальної діяльності», «Дошкільна лінгводидактика», «Методика фізичного виховання».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Діяльнісний підхід у закладі дошкільної освіти:
наскрізний вимір

Вступ до курсу «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти». Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти. Розставляємо акценти. Дизайн-мислення педагога як умова реалізації інтегрованого навчання.

Змістовий модуль 2. Шляхи реалізації діяльнісного підходу в закладі дошкільної освіти.

Дизайн-мислення педагога як умова реалізації інтегрованого навчання. Креативне мислення у реаліях сучасного світу. Критичне мислення як ресурс сучасної людини. Проектна робота як спосіб реалізації підходу «навчання через гру».

Змістовий модуль 3. Особливості сучасного освітнього простору в закладі дошкільної освіти.

Пошуково-дослідницька діяльність у освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Освітній простір без кордонів. Нормативно-правові орієнтири організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти. Професійний розвиток педагога: відкриваємо нові можливості.

Змістовий модуль 4. Сучасний педагог закладу дошкільної освіти.

Педагогічна професійна спільнота: від конкуренції до співпраці.
Педагогіка партнерства. Свята та розваги. Новий погляд. Підхід «навчання через гру» як наскрізний в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.
Системність і цілісність.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	8/2	6		2	2	7	13	3	12	15	
2	15	10/4	6	2	4	2	5	9	3	12	15	
3	15	10/0	6		4	-	7	15	3	12	15	
4	15	8/4	6	2	2	2	5	13	3	12	15	
Усього за змістові модулі	60	36/10	24	4	12	6	24	50	12	48	60	
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30	30	20	20	40	
Загалом			90							100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Вступ до спецкурсу «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти».	2	
	Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти. Розставляємо акценти. (Частина 1)	2	
	Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти. Розставляємо акценти. (Частина 2)	1	
	Дизайн-мислення педагога як умова реалізації інтегрованого навчання. (частина 1).	1	
2	Дизайн-мислення педагога як умова реалізації інтегрованого навчання (частина 2).	1	2
	Креативне мислення у реаліях сучасного світу.	1	
	Критичне мислення як ресурс сучасної людини.	2	
	Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу	2	
	Пошуково-дослідницька діяльність у освітньому процесі	1	

3	закладу дошкільної освіти.		
	Освітній простір без кордонів.	2	
	Нормативно-правові орієнтири організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.	1	
	Професійний розвиток педагога: відкриваємо нові можливості.	2	
4	Педагогічна професійна спільнота: від конкуренції до співпраці.	2	
	Педагогіка партнерства.	1	
	Свята та розваги. Новий погляд	2	
	Підхід «навчання через гру» як наскрізний в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Системність і цілісність.	1	2
Разом		24	4

Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Вступ до спецкурсу «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти».	0.5	
	Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти. Розставляємо акценти. (Частина 1)	0.5	2
	Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти. Розставляємо акценти. (Частина 2)	0.5	
	Дизайн-мислення педагога як умова реалізації інтегрованого навчання. (частина 1).	0.5	
2	Дизайн-мислення педагога як умова реалізації інтегрованого навчання (частина 2).	1	
	Креативне мислення у реаліях сучасного світу.	1	2
	Критичне мислення як ресурс сучасної людини.	1	
	Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу	1	
3	Пошуково-дослідницька діяльність у освітньому процесі закладу дошкільної освіти.	1	
	Освітній простір без кордонів.	1	
	Нормативно-правові орієнтири організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.	1	
	Професійний розвиток педагога: відкриваємо нові можливості.	1	
	Педагогічна професійна спільнота: від конкуренції до співпраці.	0.5	

4	Педагогіка партнерства.	0.5	
	Свята та розваги. Новий погляд	0.5	
	Підхід «навчання через гру» як наскрізний в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Системність і цілісність.	0.5	2
Разом		12	6

6. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання**	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання: тестування	Питання для підготовки: діяльнісний підхід, дизайн-мислення, креативність.	За кожну правильну відповідь студент отримує 0,5 балів	3
	Практичне завдання: 1. Оформлення Play Diary. Створення дизайн-роботи	Вимоги до виконання та оформлення: У Play Diary оформити сторінку “Зустріч 1”, де описати свої враження про зустріч. Орієнтуючись на своє Play портфоліо та отриманий досвід під час навчальної практики «Навчання через гру» створити дизайн-роботу на тему “Унікальність спецкурсу “Навчання через гру” для мене, як особистості і професіонала”	<i>3 бали</i> отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчий підхід до його виконання та представлення; під час презентації виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував власні завдання або питання для групового обговорення.	12
	2. Перегляд відео-презентації. Розроблення ігрових вправ	Переглянути відео-презентацію “Характеристики діяльнісного підходу”, проаналізувати практичне заняття за 5 характеристиками, зафіксувавши ключові думки у щоденнику вражень. Розробити\підібрати у командах власну вправу на привітання, щоденні новини, групова взаємодія для ранкової зустрічі за темою “Театр”, бути готовим провести їх.	<i>2 бали</i> отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово правильно; під час презентації виявив певну активність, запропонував завдання або питання для групового обговорення.	
	3. Створення вправи-привітання. Опрацювання програми	Підготувати вправу привітання в колі і об’єднання в команди. Опрацювати програму розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO», занотувати ключові думки у Play Diary (щоденник вражень). Створити картотеку ігор з шести цеглинками для дітей дошкільної групи (вік дітей на вибір здобувача вищої освіти).	<i>1 бал</i> отримує студент, який виконав завдання номінально, без творчого підходу. <i>0 балів</i> отримує студент, який не	

	4. Перегляд відео. Оформлення Play Dairy	Переглянути відео TED про креативність. Опрацювати отриману інформацію та зафіксувати її за формулою 3-2-1: Три почутих ключових думки + дві речі, які здивували + одне питання, яке потребує обмірковування чи пошуку додаткової інформації. У своєму Play Dairy описати своє розуміння поняття “дизайн-мислення”. Навести приклад використання дизайн-мислення з власного досвіду.	виконав завдання. У таких випадках студенту надається можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття.	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	5			15
2	Теоретичне завдання: тестування	Питання для підготовки: креативне мислення, критичне мислення, стратегії розвитку критичного мислення, проєкт, досліди, експерименти	За кожну правильну відповідь студент отримує 0,5 балів	3
	Практичне завдання: 1. Перегляд відео. Розроблення вправ. Оформлення Play Dairy	Вимоги до виконання та оформлення: Створити нотатну довідку за основними повідомленнями у відео. Придумати та оформити 3 вправи з капелюхом на розвиток креативності у дітей. У власному Play Dairy узагальнити всю отриману інформацію за допомогою стратегії Fishbone із проблемою “Розвиток креативності дітей у закладі дошкільної освіти”	3 бали отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчий підхід до його виконання та представлення; під час презентації виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував власні завдання або питання для групового обговорення.	12
	2. Опрацювання статей. Розроблення конспекту заняття. Складання сенкану	Скласти нотатну довідку за змістом статей. Скласти план заняття на тему “Здорове харчування” відповідно до структури заняття та технології розвитку критичного мислення. У Play Dairy скласти сенкан, темою якого буде “Мислення”.	2 бали отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово правильно; під час презентації виявив певну активність, запропонував завдання або питання для групового обговорення.	
	3. Аналіз проєктів. Робота в групах. Оформлення Play Dairy	Ознайомитись та проаналізувати проєкти для дітей дошкільного віку у Фейсбук спільноті “Гра по-новому, навчання по-іншому” У групі підготувати дослід/експеримент, який можна провести у тренінговій аудиторії. У щоденнику вражень Play Dairy порефлексувати і створити/намалювати “Корисну піцу вражень”	1 бал отримує студент, який виконав завдання номінально, без творчого	

	4. Розроблення дослідів. Створення формули. Оформлення Play Diary	Познайомитися з матеріалами про досліди та експерименти з сайту МОН та за пропонованим шаблоном створити власні досліди та експерименти до занять з дітьми дошкільного віку. Вивести формулу “Роль дослідницької діяльності в освітньому просторі закладу дошкільної освіти”. Дана формула має включати наступні складові: роль педагога, роль у всебічному розвитку дитини, місце проведення та інші складові на вибір дослідників. У щоденнику вражень Play Diary порефлексувати на тему ”Чому я, як майбутній педагог, буду використовувати дослідницьку діяльність у своїй майбутній професійній діяльності”.	підходу. 0 балів отримує студент, який не виконав завдання. У таких випадках студенту надається можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття.	
Усього за ЗМ 2 контр. Заходів	5			15
3	Теоретичне завдання: тестування	Питання для підготовки: освітній простір, дистанційне навчання, нормативно-правове забезпечення дошкільної освіти, рефлексія	За кожну правильну відповідь студент отримує 0,5 балів	3
	Практичне завдання: 1. Робота в парах (відео-презентація). Рефлексія. Оформлення Play Diary	Вимоги до виконання та оформлення: У парах створити дизайн-роботу “Освітній простір моєї групи у закладі дошкільної освіти” (презентацію створених проєктів відзняти на відео тривалістю до 2 хв). Сформулювати власні роздуми, використовуючи метод розвитку критичного мислення “Прес”. Теза для роздумів “Освіта без кордонів”. У щоденнику вражень зафіксувати “Ага моменти” (інсайти) сьогоднішньої зустрічі і попередніх зустрічей у рамках курсу.	3 бали отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчий підхід до його виконання та представлення; під час презентації виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував власні завдання або питання для групового обговорення.	12
	2. Оформлення Play Diary. Ознайомлення з методичними	У щоденнику вражень Play Diary зобразити у вигляді малюнку-асоціації власне бачення дистанційної реальності. Детально ознайомитись з методичними рекомендаціями МОН щодо	2 бали отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово	

	<p>рекомендаціями. Створення фрагменту заняття</p> <p>3. Оформлення Play Diary. Перегляд відео. Аналіз документації</p> <p>4. Підбір способів рефлексії для дітей дошкільного віку. Рефлексія.</p>	<p>організації дистанційної освіти. Продумати і відзняти фрагмент онлайн заняття (до 5 хв) на будь-яку тему, орієнтуючись на дітей старшого дошкільного віку.</p> <p>У щоденнику вражень Play Diary виконати вправу-рефлексію “Комп’ютер”. Переглянути та проаналізувати відео за посиланням. Ознайомитись з професійним стандартом вихователя закладу дошкільної освіти. Зробити нотатну довідку.</p> <p>Підібрати 5 способів проведення рефлексії з дітьми дошкільного віку. Сформулювати власні роздуми, використовуючи метод розвитку критичного мислення “Прес”. Теза для роздумів “Професійний розвиток педагога це...”. Підготувати набір карток-смайлів для рефлексії (4 шт) і вкласти у Play портфолію. Для карток підібрати естетичний дизайн, продумати зручність і довготривалість їх використання.</p>	<p>правильно; під час презентації виявив певну активність, запропонував завдання або питання для групового обговорення. 1 бал отримує студент, який виконав завдання номінально, без творчого підходу. 0 балів отримує студент, який не виконав завдання. У таких випадках студенту надається можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття.</p>	
Усього за ЗМЗ контр. Заходів	5			15
4	Теоретичне завдання: тестування	Питання для підготовки: професійний розвиток, професійна спільнота, наскрізність діяльнісного підходу, педагогіка партнерства	За кожну правильну відповідь студент отримує 0,5 балів	3
	Практичне завдання: 1. Створення відео. Оформлення Play Diary.	Вимоги до виконання та оформлення: Підготувати коротке відео (до 5 хв.) у форматі TED talks. При підготовці врахувати наступні моменти: оберіть тему, яка відповідає вашим пізнанням і інтересам; сформулюйте для себе конкретну мету вашого виступу; поділіться саме вашими думками/роздумами на обрану тему; знайдіть цікаву локацію для зйомки; подумайте над власним образом,	3 бали отримує студент, який самостійно, у повному обсязі виконав завдання, виявив творчий підхід до його виконання та представлення; під час презентації виявив навички взаємодії з аудиторією, запропонував	12

		він має відповідати темі; підберіть предмети, які допомогли б вам у виступі.	власні завдання або питання для групового обговорення.	
	2. Створення презентації. Створення відео (продовження)	Створити презентацію “Секрети успіху професійної спільноти” не більше 5 слайдів, роздруковані слайди вкласти у Play portfolio. Продовжити підготовку короткого відео (до 5 хв.) у форматі TED talks.	2 бали отримує студент, який виконав завдання не в повному обсязі, стереотипно, але принципово правильно; під час презентації виявив певну активність, запропонував завдання або питання для групового обговорення.	
	3. Розроблення концепт-буку. Створення відео (продовження)	Поділитися удосконаленою командою концепцією взаємодії з батьками у вайбер групі. Роздрукувати дизайн роботи усіх команд і створити концепт-бук по роботі з батьками. Продовжити підготовку короткого відео (до 5 хв.) у форматі TED talks.	1 бал отримує студент, який виконав завдання номінально, без творчого підходу.	
	4. Створення проекту. Оформлення Play Diary. Створення відео (продовження)	Підготувати проект “Один день дитини в закладі дошкільної освіти” як індикатор бачення наскрізності діяльнісного підходу. У щоденнику вражень Play Diary проаналізувати власну активність під час проходження курсу, використовуючи чекліст. Поділитися створеним відео (до 5 хв.) у форматі TED talks у Viber групі.	0 балів отримує студент, який не виконав завдання. У таких випадках студенту надається можливість повторного виконання та презентації завдання, але не пізніше наступного практичного заняття.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	5			15
Усього за змістов і модулі контр. заходів	20			60